



Krajevne novice

novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

September 2023

Letnik 8, številka 6



Iz tokratne vsebine:

Novice s Tomazinove

stran 3

Šmartno kuha

stran 13

Pogovor z Dragom Poglajnom

stran 4-6

Žegnanje v Javorju

stran 18

ISSN 2463-8579

V novo šolsko leto

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla oktobra 2023, pričakujemo najkasneje do četrтка, **28. 9. 2023**, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si**. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:

Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:

dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

Jezikovni pregled:

Janoš Železnik

Naslovna fotografija:

Valvasorjeva konjenica na pohodu

Foto:

Arhiv Valvasorjeve konjenice

Prelom in tisk:

Graf Littus Janez Bric, s. p.;
Biroservis – Mlakar Gorazd, s. p., Ustje 7,
1275 Šmartno pri Litiji



<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

**Glasilo izhaja v nakladi
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579

Poletne počitnice in s tem preživljanje časa ob morju, rekah, jezerih, v hribih, na potovanjih ali pa v varnem zavetju doma so minile. Žal pa so letošnje poletje zaznamovale tudi hude vremenske neprilike, ki so prizadele velik del naše lepe domovine. Misel, da so mnogi izgubili vse, je grozna, zgodbe, ki smo jih slišali in videli, so strašne. Samo upamo in želimo si lahko, da se bodo stvari uredile, da bo čas počasi omilil bolečine in da bodo ljudje prejeli res vso pomoč in podporo naše ožje in širše skupnosti.

Naš urednik, ki mi že nekaj let zaupa pisanje uvodnika v septembrski številki našega časopisa, ve, da sem kljub upokojitvi še vedno povezana z našo šolo in vrtcem. V šolo me prostovoljci povabijo na različne delavnice in moje prostovoljstvo v šoli in vrtcu traja že enajsto leto. Moji mali učenci v

vrtnu s svojimi vzgojiteljicami in pomočnicami z veseljem pričakujejo angleške ure in skupaj nam je res lepo. Vesela sem njihovega napredka, znanja, ki ga pokažejo, neposrednosti, iskrenosti in prijaznosti. Želim jim, da bi sedaj, ko bodo postali prvošolčki, imeli radi šolo, svoje sošolce, učitelje in še dolgo uživali v otroštvu, naj odrasli razumejo njihov otroški svet in naj bodo ljubljani. Med prvošolčki bo tudi moja najmlajša vnukinja, ki se veseli šole, a je z mislimi še pri svoji vzgojiteljici in pomočnici.

Na njihovih poteh pa še vedno spremljam tudi učence, ki so že zdavnaj zapustili šolske klopi, in se po letih epidemije znova veselim obletnic valet in srečanj z njimi. Radi mi povedo, kaj počnejo, koliko otrok imajo, kako živijo in obujajo spomine na svoja osnovnošolska leta. Res je, da se časi spreminjajo, a vrednote, ki nam bogatijo življenje, ostajajo in prav je tako. Prijaznost, vljudnost, resnicoljubnost, poštenost idr. – in oklepajmo se dobrega.

Vsem, ki vstopajo v novo šolsko leto, pa želim veliko sreče, zdravja in uspehov.

Katarina Kragelj

PGD ŠMARTNO PRI LITIJU

Včlaniš se lahko že pri šestih letih starosti.

POSTANI PRIDRUŽI SE NAM!

MLADINA IMA VAJE TEDENSKO. VSAK TOREK, OB 18. URI.

OPERATIVNA ENOTA IMA REDNE VAJE VSAK ČETREK, OB 19. URI.

Za vse ostale informacije nam pišite na: pgdsmartno@gmail.com ali nas pokličite na: 051 675 112

www.pgd-smartno.si facebook.com/pgdsmartno facebook.com/groups/mladinapgdsmartno

Si želiš postati gasilec ali gasilka?
Imaš obilo poguma in ne veš kam z odvečno energijo?
Želiš sodelovati pri gasilski dejavnosti?
Želiš spoznati gasilske veščine?
Želiš postati operativni gasilec in pomagati ljudem?

Sprejmemo mlade in stare nove člane, vse, ki si želite pomagati in ste pripravljeni s prostovoljnim delom poskrbeti za večjo varnost domačega okolja in krajanom zagotoviti mirnejše življenje.
Z veseljem te bomo sprejeli v naše društvo, te izobrazili in vodili na poti vzornega gasilca!



Gradnja kablovoda

Avtor članka: Aleš Krže

Občina Šmartno pri Litiji obvešča, da se je v ponedeljek, 4. 9. 2023, pričela gradnja kablovoda na območju KD Šmartno. Izvajalec del je Teleg-m, d. o. o., investitor pa Elektro Ljubljana, d. d. Gradnja na območju Sokolskega igrišča bo potekala predvidoma en teden.



Novice s Tomazinove

Avtorica članka: Karmen Sadar

V Kulturnem domu Šmartno se zaključuje obnova ogrevanja in prezračevanja, s katerim bo dosežena večja energetska učinkovitost stavbe. Peč na kurilno olje bo zamenjala toplotna črpalka voda - voda, v celoti pa bodo obnovljene tudi vse strojne instalacije. Projekt delno financira Evropski sklad za regionalni razvoj (56.000,00 EUR) preko poziva LAS Srce Slovenije, celotna investicija pa znaša dobrih 116.000,00 EUR.

S socialnim podjetjem Medobčinskega društva invalidov občin Litija in Šmartno pri Litiji, Zeleni inval, d. o. o., je bila sklenjena pogodba za vzdrževanje otroškega igrišča pri OŠ Šmartno. V izdelavi pa je tudi idejni rešitev za obnovo zgornjega igrišča na Valvazorjevi ulici v Šmartnem. V letošnjem letu bodo izvedena še nekatera popravila na obstoječih otroških igriščih v občini.

Zaključena je obnova fasade na Medgeneracijskem središču Javorje, ki bo zagotavljala večjo energetska učinkovitost. Vrednost investicije znaša 47.911,14 EUR, 8.301,00 EUR pa je odobrenih s strani EKO sklada.

Občina je v zaključni fazi sanacije plazu v Veliki Štangi, ob občinski javni poti, JP 709881 Gozd - Reka-Velika Štanga, v dolžini 260 m, na podlagi sanacijskega elaborata

(PZI), ki ga je izdelal Geotrias, d. o. o., Dimičeva 14, 1000 Ljubljana, izvajalec del je bil Trgograd, d. o. o. Projekt je vključeval izgradnjo kamnite zložbe na zgornji strani javne poti v dolžini 126 m ter izvedbo zložbe ter ureditev odvodnjavanja na spodnji strani ceste, pri dovozu k stanovanjskemu objektu Velika Štanga 4. Vrednost pogodbenih del je znašala 382.407,66 EUR z DDV, pri čemer bo občina pridobila povratna sredstva s strani Ministrstva za okolje in prostor do višine 307.398,89 EUR. Stroški izdelave projektne dokumentacije, nadzor in DDV so strošek občine.

Nadaljuje se tudi investicija dograditve in obnove vodovoda Račica-Velika Štanga, katere izvajalec je KSP Litija, d. o. o. S strani Ministrstva za naravne vire in prostor je občina prejela odločbo o odobritvi sredstev za sofinanciranje projekta v znesku 107.459,00 EUR na podlagi prijave na Javni razpis za dodelitev sredstev ukrepu: Zeleni prehod – komponenta Čisto in varno okolje, podukrep: Izboljšanje ukrepov na področju ravnjanja z vodo in okoljske infrastrukture za operacijo: Investicije v vodovodne sisteme, ki oskrbujejo manj kot 10.000 prebivalcev. Celotna vrednost investicije znaša sicer 306.552,68 EUR brez DDV. Investicija vključuje izgradnjo novega tlačnega voda v dolžini 1.600 m in novega oskrbovalnega cevovoda v dolžini 1.100 m v naseljih Račica in Velika Štanga, obnovo vodohrana v Veliki Štangi z vgradnjo regulacijske ter merilne opreme, vključitev v sistem daljinskega nadzora, obnovo črpališča Račica ter izgradnjo novega elektro priključka za potrebe

vodohrana Velika Štanga. Dela so v zaključni fazi, potrebna je še izvedba obnove črpališča Račica ter vzpostavitev telemetrije. Podpisana je pogodba za izgradnjo vodovoda do naselja Vinji Vrh v dolžini cca. 1 km, ki se bo navezal na javni vodovod Kostrevnica-Obla Gorica-Mišji Dol, v višini 175.828,15 EUR brez DDV. Izvajalec del bo podjetje Trgograd, d. o. o. Večina del je predvidena za izvajanje v naslednjem letu. Na občinski spletni strani je objavljen javni razpis za sofinanciranje malih komunalnih čistilnih naprav na območju Občine Šmartno pri Litiji v letu 2023. Rok za oddajo vlog je 29. 9. 2023.

V teku je gradnja komunalne infrastrukture na območju severnega dela bivše IUV. Projekt predvideva ureditev ceste, rekonstrukcijo dela državne ceste, gradnjo vodovoda, fekalne in meteorne kanalizacije, javne razsvetljave, telekomunikacijskega in elektro omrežja. Vrednost gradbenih del znaša 378.599,31 EUR z DDV, projekt pa je delno sofinanciran s strani EU (279.208,37 EUR). Gradbena dela bodo predvidoma zaključena do konca septembra.

V Veliki Kostrevnici je že dalj časa znana problematika varne poti skozi naselje. Ker dogovora o varni trasi, ki bi se izognila nevarnim objektom v centru Velike Kostrevnice, občina s krajanji oziroma lastniki objektov še ni dosegla, je dolžna poskrbeti za varnost najranljivejše skupne občanov. Zato je občina za osnovnošolce, ki obiskujejo podružnično šolo v Veliki Kostrevnici, zagotovila možnost šolskega prevoza v šolo in nazaj.

Tehnična posodobitev grafičnega dela izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta

Avtorica članka: Andreja Leskovšek

Tehnično posodobitev urejata 141. in 142. člen Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE; v nadaljevanju ZUreP-3) in se z njo zagotavlja ažurnost grafičnega dela prostorskega izvedbenega akta, razen lokacijske preveritve, s katastrom nepremičnin. Tehnična posodobitev se lahko izvede v postopku priprave prostorskega izvedbenega akta ali s samostojnim postopkom sprememb in dopolnitev prostorskega izvedbenega akta v skladu s 142. členom ZUreP-3, pri čemer se ne sme načrtovati novih prostorskih ureditev oziroma določati nove izvedbene regulacije prostora.

Kakovostni podatki o namenski rabi prostora so za občino in občane izjemnega pomena, saj so podlaga za izdajo gradbenih dovoljenj, uporabljajo pa se tudi pri vrednotenju nepremičnin in za druge namene. Zaradi rednih sprememb v evidenci zemljiškega katastra na podlagi postopkov urejanja in spreminjanja mej nastajajo razlike med zemljiškim katastrom, ki je bil uporabljen v času priprave prostorskega akta, in aktualnim zemljiškim katastrom, ki se uporablja pri pripravi grafičnega prikaza namenske rabe prostora. Zaradi navedenih sprememb in tudi zaradi prehoda na lokacijsko izboljššan zemljiški kataster prihaja do ne-

usklajenosti med grafičnim prikazom namenske rabe prostora in med zemljiškim katastrom, kar pa posledično vpliva na kvaliteto pridobljenih podatkov o namenski rabi prostora glede na name- ne njihove uporabe.

Občina se je odločila za samostojni postopek tehnične posodobitve. V ta namen bo izvedena tudi **15-dnevna javna razgrnitev v mesecu septembru 2023**, ko bo javnosti omogočeno dajanje predlogov in pripomb na objavljeno gradivo. Natančen termin javne razgrnitve bo objavljen na spletni strani Občine. Na podlagi pripomb javnosti bo Občina pripravila predlog tehnično posodobljenega izvedbenega dela občinskega prostorskega načrta občine Šmartno pri Litiji ter ga predlagala v sprejem na občinskem svetu.

Vir:

- MOP. 2022. Metodologija za izvedbo postopka tehnične posodobitve grafičnega prikaza namenske rabe prostora, MOP
- Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10 in 78/23 – ZUNPEOVE). 2023. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8249> (Pridobljeno: 23. 8. 2023.)

Samooomejevanje

Avtor članka: Franc Props, poslanec Državnega zbora

Za veliko dogodkov ne iščemo vzroka, temveč mislimo, da nanje nimamo vpliva. Izredni dogodki v našem okolju so vedno bili in bodo, le naše življenje je prekratko, da bi jih lahko zaznali. Tudi tako hude ujme, ki je na začetku avgusta prizadela dve tretjini Slovenije, ne pominimo. Vendar to ne pomeni, da takih katastrof v preteklosti ni bilo. Bile so, le nam se niso zgodile. Se pa s tem seveda postavlja vprašanje, ali bi lahko omejili razdejanja in škodo teh nenadnih in uničujočih naravnih dogodkov, kot so poplave, nevihte s točo, suše, požari, zemeljski plazovi, potresi in drugo.

Zagotovo ne v celoti, do neke mere pa vendar. Po mojem mnenju je največji razlog v tem, da smo v morju neskončnih možnosti v osnovi pozabili na samooomejevanje. Samooomejevanje je način nadzora lastnega vedenja, da bi se izognili negativnim posledicam ali prispevali k višjim ciljem. Tako družba kot celota in posamezniki ne znamo omejiti svojega obnašanja, dejavnosti ali potrošnje v korist ohranjanja narave in njenih virov in spoštovati drugih. Zagotovo ima samooomejevanje tako pozitivne kot negativne posledice na naša življenja. Zmanjšanje nebrzdanega trošenja, ki bi zmanjšalo porabo naravnih virov (vode, energije, materialov), bi

prispevalo k trajnostnemu upravljanju virov in zmanjšanju negativnega vpliva na okolje. Z omejevanjem osebne potrošnje in izogibanjem škodljivim navadam bi poskrbeli za dobrobit ostalih v naši skupnosti in zanamce.

Ni potrebe, da se odpovemo temu, kar imamo, le poiskati bi morali ustrezno ravnovesje med tem, kaj lahko delamo in si privoščimo, ne da bi s tem delali dolgoročno škodo sebi, drugim in naravi. To lahko dosežemo že z malimi spremembami v našem vsakdanjem življenju in opuščanjem določenih navad in ravnanj – od tega, da prenehamo posegati v naravo z odmetavanjem smeti in odpadkov, ki se izpirajo v tla in nam onesnažujejo pitno vodo; nasipati odpadne (in ostale) materiale, ki začnejo plaziti ali jih odnese vsako večje neurje ali povišan vodostaj potoka; puščati silažne bale na travnikih, kjer se ob vsakem višjem vodostaju razlivajo potoki in jih potem gasilci vlačijo iz naraslih vodotokov, ker zabijejo mostove; ustvarjati goloseke in gozdne vlake, iz katerih voda odnaša zemljo; spravljati le tisti les, ki »se ga splača«, ob tem pa puščati vejevje, ki ga pobere prva večja voda in ga odlaga na travnike ali pa zapre struge potokov. Z opustitvijo določenih načinov obnašanja naš standard ne bi prav nič trpel. Le še večje in nepotrebne škode ne bi delali sebi in drugim.

Kot vedno vabljeni, da se obrnete name preko elektronske pošte, telefona (041 636 160) oziroma osebno v poslanski pisarni v prostorih Občine Litija (po predhodni najavi). Vse dobro vam želim!

30 let Valvasorjeve konjenice



kar nekaj prelepih krajev po Dolenjski. Prvega konja sem kupil pomladi leta 1998 in se že naslednje leto priključil Valvasorjevi konjenici, ki je takrat prejezdila traso z gradu Bogenšperk na Ljubelj in nazaj. Od takrat dalje sem tudi član Valvasorjeve konjenice.

Valvasorjeva konjenica je bila ustanovljena leta 1993, torej v rosnih letih mlade slovenske države, ko smo Slovenci v oblikovanju lastne identitete korenine iskali tudi v preteklosti. Ravno v tem času se je v zavest ljudi še trdneje zasadil znameniti kranjski polihistor Janez Vajkard Valvasor. Ali so bili morda 300-letnica izdaje Slave vojvodine Kranjske (1989), njegovega odhoda z Bogenšperka (1992) in smrti

(1993) razlog, da ste društvo poimenovali ravno po njem?

Vse to drži. Ni bilo naključje, da so takratni konjeniški entuziasti Mirko Kaplja, Martin Knez, Vili Kralj, Cveto Možina, Dane Namestnik in še nekateri povezali vse te velike obletnice, predvsem pa želeli v letu 1993 primerno obeležiti spomin na 300. obletnico smrti polihistorja. Pripravili so prvi organiziran konjeniški pohod od gradu Bogenšperk do Cerknice in nazaj, saj je tudi Janez Vajkard Valvasor to relacijo večkrat prejezdil in podrobno opisal to pot. Ime Valvasorjeva konjenica je bilo povsem samoumevno, saj se je vse dogajalo v njegovem imenu, v njegovo čast in ohranitev spomina. In seveda je tu tudi ljubezen do plemenitih

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

V naših krajih se lahko upravičeno pohvalimo z živahnim društvenim življenjem, saj premoremo kopico uveljavljenih in dobro delujočih društev. Vsako leto katero od njih praznuje jubilej, ena štejejo že krepko čez sto let, druga pa so komaj dobro stopila na svojo pot. Junija je 30. obletnico ustanovitve praznovala Valvasorjeva konjenica, ki je že vse od nastanka tesno vpeta v naše lokalno okolje. Ob tej priložnosti smo zato k pogovoru povabili njenega predsednika, gospoda Draga Poglajna.

Gospod Poglajen, dovolite mi, da se vam pred začetkom najinega pogovora zahvalim za prijazen odziv našemu povabilu. 30 let delovanja se ne zdi zelo dolga doba, toda v tem času se je zgodilo marsikaj. Nam lahko zaupate, od kdaj gojite ljubezen do konj in kdaj ste se včlanili v društvo?

Navezanost do konj se je rodila v zgodnjem otroštvu, ko sem se kot petleten fantič na Libergi nenehno smukal okoli konj pri sosedovih. Sosed je bil namreč »furman«, imel je par konj, s katerima je obdeloval kmetijo in prevažal različen tovor sovaščanom ali les na železniško postajo v Litijo. To so bili moji prvi stiki s konji. Kasneje me je za delo s športnimi konji navdušil prijatelj in sorodnik Jože Sirk iz Lupinice. Pri njem sem se naučil jahanja in skupaj sva prevandrala



živali, konjev, ki jo občutijo vsi udeleženci popotovanj.

Pred vsako ustanovitvijo društva mora najprej priti pobuda, nato se v ožjih krogih odvijajo pogovori o tem, kakšno naj bo in kako naj deluje. Kakšni so bili začetki vašega društva?

Prvo popotovanje v letu 1993 sva že izpostavila – čeprav organizatorji na začetku niso načrtovali serije pohodov, je bilo jezdenje tako uspešno, da mu je sledil še drugi pohod v letu 1994. Zaradi lažje organizacije, načrtovanja in tudi izvedbe nekajdnevnega projekta so se po dveh popotovanjih odločili, da ustanovijo društvo. Vsi prvotni udeleženci so se tudi strinjali, da bodo s takšnim delovanjem najbolje promovirali izjemnost Valvasorja, želeli pa so tudi izpostaviti domoljubno noto dogodka, zato se Valvasorjevo popotovanje vsako leto pripravi ob dnevu državnosti v počastitev države Slovenije. Ustanovnim članom društva Valvasorjeva konjenica, ki je bila med drugim prva registrirana konjenica v Sloveniji, so se pridružili ljubitelji dediščine, zgodovine in seveda konjeništvu. V društvu imamo zato poleg uradnega statuta, ki mu pravimo patent, tudi kodeks obnašanja, da smo udeleženci Valvasorju lahko v čast in ponos. Razvili smo svoje simbole, nazive, prepoznani smo po oblačilih, praporu – imamo tudi himno, ki nam jo je podaril naš izjemni član, pokojni Vili Kralj.

Nam lahko na kratko poveste, kako ste junija obeležili vaš jubilej?

Ob 30. jubileju smo se odločili jezdit po domačih krajih, torej po občini Šmartno in občini Litija. Za tabor, od koder smo jezdili, smo najeli prostor v Jelši pri Gostilni pri Rozi od petka 23. 6. do ponedeljka 26. 6. 2023. V petek zvečer je bil prihod in sprejem konjenikov.

V soboto smo jezdili po občini Šmartno pri Litiji. Prvi postanek je bil na gradu Bogenšperk, kjer ima konjenica tudi sedež, in naprej v Črni Potok od Doma Tisje, kjer smo se predstavili in prijetno družili s stanovalci. Naslednja postaja je bil ogled rudnika Sitarjevec in zvečer udeležba Valvasorjeve konjenice v Šmartnem na občinski proslavi pred praznikom ob dnevu državnosti in srečanje z županom Občine Šmartno pri Litiji.

Nedelja je bila dan slovesnosti. Na gradu Bogenšperk je bila slavnostna akademija s podelitvijo zahval ustanovnim članom, konjenikom vitezom (vitez je konjenik, ki je petkrat prejahal pot z Valvasorjevo konjenico), trenutnemu upravnemu odboru in donatorjem. Tudi županoma Franciju Rokavcu in Blažu Izlakarju smo podelili zahvalni listini, ob prejemu sta nam namenila slovesne in spodbudne misli. Nastopili so Zasavski rogisti, ki so bili pogosti spremljevalci konjenice, mladi kitaristi Glasbene šole Litija - Šmartno, pevci Lipe, ki so prvič v živo za-

peljeli himno Slavne Valvasorjeve konjenice, in Bizonke B&B s kantri plesi. Slovesnost je povezovala Andreja Štuhec, naš slavnostni govornik pa je bil etnolog dr. Janez Bogataj, ki je odlično povezal zgodovino konjeništvu, Valvasorja in naša prizadevanja v društvu.

V ponedeljek se je konjenica odpravila v občino Litija, obiskala »Šmelc«, vrtec Ribico, VDC in Dom Tisje, enoto Litija ter se predstavila otrokom, varovancem VDC-ja in stanovalcem doma. Najbolj sem bil ponosen na srečanje z ustanovnim članom in dolgoletnim županom Valvasorjeve konjenice Mirkom Kapljo, saj smo se raznežili ob njegovi želji »srečno in ponovno drugo leto«. Sprejela sta nas tudi aktualni župan Občine Litija Franci Rokavec in podžupanja Lijana Lovše.

Za spomin na slavnostni dogodek in prehojeno pot je društvo Valvasorjeva konjenica izdalo brošuro **Slovenija s konjskega hrbta** – 30 let popotovanj Slavne Valvasorjeve konjenice. Kot na vsakem pohodu so bile tudi letos podeljene zahvalne listine za vse udeležence tabora 2023.

Valvasorjeva konjenica je zaživela še v času nekdanje skupne občine Litija. Kako so vam lokalne oblasti pomagale pri vaših prvih korakih?

Najpomembnejši podpornik delovanja Valvasorjeve konjenice v prvih letih je bil vsekako takratni župan skupne Občine Litija Mirko Kaplja. Lokalna skupnost je pripomogla pri organizaciji raznih srečanj tako v občini kot zunaj nje. Zavedala se je velikega promocijskega potenciala našega društva, konjenica pa je živela za čast in slavo Valvasorja in njegovih izjemnih dosežkov.

V treh desetletjih se je zgodilo že marsikaj. Nam lahko zaupate, kaj vas je po vašem mnenju najbolj zaznamovalo?

Zanimiva so bila vsa popotovanja, vsako je zahtevalo dobro pripravo konja in jezdeca. Ko smo jezdili na morje in malo »zašli«, s tem pa izgubili četrto dneva, se je poplačal naporni dan z ježo v poznih večernih urah blizu morja, ob siju lune, med trstikovjem in s pesmijo žabjega regljanja. Ko doživiš tak trenutek, je poplačan napor celotnega dne. Meni je bilo najzanimivejše popotovanje na Gosposvetsko polje, in sicer v letu 2004, ko je Slovenija vstopila v EU. Pot je trajala sedem dni in vsak dan je bil napornejši od predhodnega. S tega popotovanja je Valvasorjeva konjenica simbolično prinesla mini-aturni knežji kamen v srce naše države, na GEOSS.

Vsako leto organizirate tudi strokovno ekskurzijo, in sicer se z avtobusom odpravite na pot po Sloveniji, na kateri obiskujete številne kraje in tako promovirate Valvasorjevo ime tudi preko meja domače občine. Kam vse vas je v zadnjih letih zanesla pot?

Strokovne ekskurzije organiziramo že 15 let.



Bili smo v različnih krajih po celotni Sloveniji. Cilj ekskurzije je nadgraditi naše znanje in vedenje o Valvasorju oziroma naši zgodovini in seveda o konjih in dejavnostih, povezanih z njimi. Seveda je pomembno tudi druženje med člani, saj se tako snujejo najboljše ideje za delovanje društva.

Ste morda kdaj odpotovali tudi v tujino?

Bili smo v nacionalnem parku v Italiji, si ogledali bele konje močvirja Camargue, ki živijo pristo v rezervatu ob izlivu Soče v Jadransko morje. Na povabilo prijateljev iz Zagreba je upravni odbor obiskal Metropolitansko knjižnico Zagrebške škofije. Ogledali smo si Valvasorjeve knjige in bakroreze, ki se hranijo v posebnem trezorju državnega arhiva v Zagrebu. Nekateri člani so poskrbeli, da je bil prapor Valvasorjeve konjenice razvit na večini svetovnih kontinentov.

Nekoliko starejši občani se še dobro spomnimo viteških iger, ki ste jih nekoč uprizorjali na gradu Bogenšperk. Menite, da bi se ta dogodek dalo oživiti?

Viteške igre so bile poseben dogodek na gradu Bogenšperk. Privabile so pogosto več tisoč obiskovalcev. Tako je bila organizacija viteških iger za Društvo Valvasorjeva konjenica izjemno zahteven zalogaj. Izvedeno je bilo 14 Valvasorjevih viteških iger. Razlog za prekinitvev je bila sprememba zakonskih pogojev za organizacijo prireditev. Na viteških igrah so se uporabljali različni rekviziti in orodja: kopje, loki in puščice, sekire, sulice, ki že spadajo v posebno obravnavo in je zato potrebno poskrbeti za varnost udeležencev; tudi zaradi prisotnosti živali so potrebni posebni protokoli. Župan Občine Šmartno pri Litiji Blaž Izlakar je kar nekajkrat izpostavil pomen tega dogodka in predlagal razmislek o oživitvi viteških iger. Menim, da bi Valvasorjeva konjenica vsekakor lahko sodelovala pri izvedbi, kot organizator pa se kot društvo, v katerem delujemo neprofesionalno oziroma pristočasno, v teh pogojih ne bi mogli izpostaviti.

Vsako društvo je lahko uspešno le, če je dobro vpeto v svoje lokalno okolje. Kako bi vi ocenili vaše sodelovanje z Občino in drugimi društvi v naših krajih?

Dobro smo povezani in sodelujemo z različnimi konjeniški društvi po Sloveniji. V Občini Šmartno pri Litiji najbolj sodelujemo s PGD Kostrevnica, ki nam vedno priskoči na pomoč. Sodelujemo in imamo dobre

odnose z Javnim zavodom Bogenšperk, pa tudi z županom in Občino. V bodoče bi si želeli prostor v gradu, kjer bi lahko imeli svoj kotiček, in da bi Občina Šmartno pri Litiji razširila razpisne pogoje za pridobitev sofinanciranja tudi za dejavnost, ki jo izvaja Valvasorjeva konjenica kot promotor občine Šmartno pri Litiji in gradu Bogenšperk.

Ne moreva niti mimo vprašanja, kako ste zadovoljni s številom članov? Ali je to v porastu ali upadu?

Članstvo v Valvasorjevi konjenici je nekako konstantno. Vsako leto se nam kdo pridruži, je pa res tudi kakšna izguba na kakršen koli način. Konjeništvu zadnja leta ni v porastu, prej nasprotno, zato je tudi pridobivanje novih ljubiteljev konjeništvu in članov stalna naloga upravnega odbora in vseh članov.

Na kakšen način bi si želeli pritegniti več mladih?

To je vsekakor izziv za nas. Verjetno je podobno tudi v nekaterih drugih organizacijah. Potreben bo temeljit razmislek, pripraviti bo potrebno program, ki bi pritegnil mlade ljubitelje konjeništvu.

Za konec naj vas vprašam še, kakšni so načrti Valvasorjeve konjenice za prihodnjih nekaj let? Kaj si najbolj želite doseči?

Vsekakor se držati Kodeksa Valvasorjeve konjenice, ohraniti stil jahanja in ugled, ki ga je konjenica pridobila v slovenskem prostoru. Valvasorjeva konjenica bo tudi v bodoče za svoja popotovanja in ekskurzije izbirala kraje, ki so povezani s polihistorjem Janezom Vajkardom Valvasorjem. Hkrati bo



izvajala promocijo gradu Bogenšperk in občine, v kateri delujemo in imamo sedež društva.

Gospod Poglajen, za nama je nadvse zanimiv pogovor. Vam in vašemu društvu v imenu uredništva želim vse dobro in še veliko lepih izletov po Sloveniji in tujini.

Predšolska vzgoja v občini Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Maja Toplak Primc, mag. prof. predš. vzgoje, pomočnica ravnateljica za Vrtec Ciciban

Mesec september za večino vzgojno-izobraževalnih zavodov pomeni začetek nečesa novega. Navadno za vključene v posamezno institucijo pomeni začetek usvajanja novih vsebin. Slednje se dogaja tudi v Vrtcu Ciciban, ki deluje v občini Šmartno pri Litiji in sprejema otroke od starosti 11 mesecev pa do 7 let in izvaja vsebine predšolske vzgoje.

Vrtec Ciciban s 16 oddelki deluje pod okriljem Osnovne šole Šmartno, in sicer na devetih lokacijah. V letu 2023/2024 ga bo obiskovalo najmanj 271 otrok.

Začetki predšolske vzgoje v Šmartnem segajo že v leto 1970, ko sta v združenem domu, sedaj kulturnem domu, delovala dva oddelka. Tudi danes imamo v prostorih kulturnega doma za naše najmlajše otroke dva oddelka.

Zaradi vedno večjega zaupanja v predšolsko vzgojo, kratkega porodniškega dopusta mater in razvoja industrije (takratna tovarna usnja) prostorske zmogljivosti niso več zadostovale in leta 1977 so odprli nov vrtec, Vrtec Ciciban. Tega so leta 1984 razširili s prizidkom na pet oddelkov. Takrat je bilo v vrtcu vpisanih 110 otrok.

V tem vrtcu delujemo še danes, le da smo se iz petih oddelkov od leta 1998 do leta 2021 razširili na 16 oddelkov. Tako naše prostore poleg vseh oddelkov v Šmartnem srečate tudi na Primskovem, v Veliki Kostrevnici in v Javorju. Vrtec nudi zaposlitev 55 zaposlenim. Že nekaj let se občina ustanoviteljica trudi reševati vse s takšnim načinom delovanja povezane situacije. Trenutno nam kaže dobro, da bomo lahko na lokaciji pri osnovni šoli postavili nov vrtec. Večkrat rečemo, da smo duša vrtca ljudje, ki bivamo v njem, pa vseeno si tudi mi zaslužimo boljše pogoje dela in otroci kakovostnejše bivanje, predvsem v dovolj velikih igralnicah.

Verjamemo, da bomo v Šmartnem kmalu imeli dvojno praznovanje. V letu 2025 55 let predšolske vzgoje v Šmartnem in kmalu zatem še odprtje novega vrtca.

Do takrat pa bomo z veseljem glede na prostorske zmožnosti in normative sprejemali v naše prostore naše najmlajše občane. Nudili jim bomo spodbudno učno okolje, toplino in kakovostno, na otroka naravnano predšolsko vzgojo, staršem pa v okviru svojih strokovnih znanj podporo pri vzgoji.

Ekскурzija v Beljak za učence OŠ Šmartno



Avtorica članka: Sabina Slana Cvikl

V soboto, 3. junija 2023, se je 14 učencev izbirnega predmeta nemščina udeležilo ekskurzije v Beljak. Z učiteljicama Sabino Slana Cvikl in Brigito Lindič so si učenci najprej ogledali Affenberg (opičjo goro) in Adlerareno (arena s pticami ujedami) na gradu Landskron. Učenci so poslušali razlago in opise o življenju in posebnostih živali v nemškem in angleškem jeziku.

V skupinah in s pomočjo načrta mesta so nato opravili orientacijski pohod po starem mestnem jedru Beljaka in odgovorili na vprašanja na delovnem listu v nemščini.



Svoje znanje nemščine so dokazali pri naročilu hrane in nakupu spominkov v trgovinah. Na poti domov so se učenci spuščili po toboganu Pyramidenkogel in občudovali Vrbsko jezero s terase razglednega stolpa na Jedvovci. Z višino 100 metrov je to najvišji razgledni stolp iz lesa na svetu.

Pri uri nemščine so učenci ustvarili plakat z lepimi spomini na ekskurzijo. Naši vtisi in fotografije so bili objavljeni na šolski spletni strani.



Občina Šmartno pri Litiji, Javni zavod Bogenšperk in
Knjižnica Litija objavljajo

9. FOTOGRAFSKI NATEČAJ z naslovom Šport – naša dediščina, moja identiteta.

Spoštovani fotografi, fotografkinje in ljubitelji fotografije – vljudno vas vabimo k sodelovanju na občinskem fotografskem natečaju.

Občina Šmartno pri Litiji ima bogato športno dediščino. Želimo si, da jo fotografi in fotografkinje izpostavite na svoj edinstven način. Opazili smo, da se v iskanju in promociji dediščine pozabi na šport, ki je vendarle izredno močna komponenta v življenju posameznikov in družbe. Prav tako si želimo, da bi fotografije, s katerimi se odzovete na natečaj, vključevale osebe, človeške like in figure kot nosilce sporočil. S športom bo to gotovo zagotovljeno. Cilj natečaja je izbor umetniških in kakovostnih fotografij, namenjenih promociji občine Šmartno pri Litiji in Javnega zavoda Bogenšperk. Želimo si, da bi ustvarjena dela izpričevala to raznolikost športnih disciplin, ki jih najdemo v naši okolici in so značilne za naše okolje.

Natečaj bo potekal med 1. aprilom in **10. oktobrom 2023**. Razpis in prijavnica se nahajata na spletnih straneh Javnega zavoda Bogenšperk in Knjižnice Litija.

Vljudno vabljeni k sodelovanju!

Matura 2023 na Gimnaziji Litija



Gimnazija
Litija

Avtor članka: Gimnazija Litija

Letošnja matura je bila uspešna za vse maturante, prav vsi so jo opravili. Odlični uspeh je doseglo 10 dijakov, 9 prav dober in 7 dober. Povprečno število točk na naši šoli je bilo visokih 21,27, kar močno presega republiško povprečje 20,51 točk. Imamo tudi zlatega maturanta in zlato maturantko, Anamarijo Rozina in Lovra Klinca, ki sta zbrala 30 oziroma 31 točk. Lanska dijakinja Živa Bučar je izboljšala svoj lanski maturitetni dosežek in postala tretja letošnja zlata maturantka. Čestitke vsem maturantom, še posebej pa vsem trem zlatim maturantom!

Vsem maturantom iskreno čestitamo in jim želimo prijetne počitnice, jeseni pa uspešen začetek študija. Pred začetkom novega šolskega leta pa izrekamo dobrodošlico dijakom našega prvega letnika in jim želimo čim lažji prehod iz osnovne v srednjo šolo ter uspešno šolsko leto. Utrinke preteklega dogajanja na šoli si lahko ogledate tudi na našem Facebook profilu www.facebook.com/gimlitija.



Na sliki je ravnateljica Vida Poglajen z zlatim maturantom Lovrom Klincem in razredničarko Urško Simnovič Pišek. Druga zlata maturantka Anamarija Rozina se žal ni mogla udeležiti slavnostne podelitve maturitetnih spričeval.

Razvojni center Srca Slovenije



RAZVOJNI CENTER SRCA SLOVENIJE

DEVELOPMENT CENTRE
OF THE HEART OF SLOVENIA

RAZPIS

za pridobitev/podaljšanje pravice do uporabe kolektivne blagovne znamke Srca Slovenije za leto 2023, ki je vzpostavljena po modelu Izvorno slovensko in članica Mreže KBZ Izvorno slovensko.



Approved by ProVITAL

S kolektivno blagovno znamko Srca Slovenije poudarjamo in izpostavljamo prepoznavnost ter kakovost pridelkov in živilskih izdelkov, rokodelskih izdelkov in izdelkov unikatnega ter industrijskega oblikovanja ter vodenih doživetij in njihovih ponudnikov na območju podeljevanja pravice do uporabe KBZ Srca Slovenije.

Za pridobitev pravice do uporabe KBZ Srca Slovenije se lahko prijavijo registrirane pravne ali fizične osebe s sedežem na območju občin Srca Slovenije, ki ponujajo pridelke, izdelke in storitve, ki izpolnjujejo naslednje splošne pogoje:

- so pridelani oziroma proizvedeni, opremljeni in ponujeni po zakonsko določenih predpisih in standardih na območju občin Srca Slovenije;
- so pridelani oziroma proizvedeni in opremljeni na naravi in ljudem čim bolj prijazen in trajnosten način;
- celotna proizvodnja (nabava živil in gradiv ter storitev) in prodaja sta sledljivi,
- zagotavljajo ustrezno visoko kakovost;
- izvor, poreklo idej, gradiv, živil, vzorcev, postopkov izdelave izdelkov oziroma izvedbe storitev mora biti vsaj 70 % iz območja, ki ga pokriva KBZ Srca Slovenije oziroma 100 % z območja Slovenije, razen če gradiv oziroma živil za določene izdelke/storitve ni mogoče zagotoviti v Sloveniji, nosijo pa močno zgodbo opredeljenega območja;



- rokodelski izdelki in izdelki unikatnega in industrijskega oblikovanja temeljijo predvsem na naravnih gradivih in gradivih, ki so značilna za območje podeljevanja pravice do uporabe KBZ in upoštevajo rokodelsko kulturno dediščino ter umetniški vtis območja;
- vodena doživetja omogočajo izjemne izkušnje lokalnega/regionalnega okolja, ki temeljijo na naravnih vrednotah in kulturni dediščini ter življenju na območju Srca Slovenije, udeležencem pa omogočajo osebnostno rast in nepozabno doživetje;
- so opremljeni s celostno komunikacijsko podobo (embalaža, etiketa), zgodbo, sloganom v slovenskem in angleškem jeziku, (navodili za uporabo) in ceno – primerni za na prodajno polico.

Ocenjevanje prehranskih in rokodelskih izdelkov ter ocenjevanje vodenih doživetij je za prebivalce občine Šmartno pri Litiji brezplačno. Prijavijo lahko do pet (5) izdelkov, pri čemer se serija izdelkov šteje kot en (1) izdelek.

Obrazce za prijavo na razpis najdete na spletni strani Razvojnega centra Srca Slovenije: <https://srce-slovenije.si/kolektivna-trzna-znamka-srce-slovenije/razpis-za-pridobitev-certifikata-kakovosti/>.

Klavdija Vidic

MLADI V SRCU SLOVENIJE USTVARJALI Z GLINO

V Šmartnem pri Litiji je julija potekal rokodelski tabor za mlade, ki sta ga organizirala Razvojni center Srca Slovenije in lokalna lončarka Barbara Dacar. Od 13. do 15. julija 2023 je z rokodelko ustvarjala skupina 10 otrok.



Mladi so se spoznali z glino in se jo naučili obdelovati na različne načine. Zelo so uživali v ustvarjanju na lončarskem vretenu in z zanimanjem opazovali postopek peke izdelkov v lončarski peči. Naučili so se glaziranja in različnih tehnik poslikave oziroma krašenja izdelkov. Z rokodelko so oblikovali tudi nakit. V prostem času so imeli čas za prijateljsko druženje in obisk bližnjih znamenitosti Srca Slovenije. Posebej navdušeni so bili ob ogledu gradu Bogenšperk in v globinah rudnika Sitarjevec Litija. Otroci so ustvarjali in bivali v župnišču v Šmartnem pri Litiji. Hvala g. župniku Marku Mohorju Stegnarju, ki je dal prostore udeležencem prijazno na razpolago. Slovenski rokodelski tabor 2023 poteka letos med počitnicami v kar devetih slovenskih krajih. Na pobudo Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, ki tabore financira, smo raznolik program taborov, s katerim želimo mladim približati svet rokodelstva, zasnovali v Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije.

Tabori na temo oblikovanja lesa, stekla, gline in polsti so v prvih julijskih dneh že potekali v Ribnici, Veržejju, Rogatcu, Moravčah in Šmartnem pri Litiji. V naslednjih dneh so se zvrstili še v Slovenski Bistrici, Škofji Loki, Idriji in Slovenj Gradcu, kjer so mladi ustvarjali z glino, lesom, se učili klekljanja in sitotiska.

Vsi tabori so namenjeni učencem in mladostnikom, starim od 12 do 17 let, ki bi radi aktivno in ustvarjalno preživeli del počitnic in obenem razmišljajo o svojem prihodnjem poklicu. Mladi pobje spoznavajo delo posameznih mojstrov rokodelcev ter skupaj z

njimi ustvarjajo svoje izdelke. Delo poteka v tesnem sodelovanju med mladimi in njihovimi mentorji mojstri rokodelci, saj je to edini način za kakovostno prenašanje znanja in rezultate. Za ohranjanje in razvoj rokodelstva je ključen prenos znanj na mlajše generacije. Tradicionalna znanja in pristopi pa so neskončen vir navdih in iskanja rešitev za sodobne izzive in sodobno ustvarjalnost.

»Tabor je bil enkrat. Naučila sem se ogromno novih stvari, kot je bilo npr. delo na vretenu in delanje skled. Delo na vretenu mi je bilo zelo všeč, čeprav sem se vretena na začetku malce bala, mi je na koncu prirastlo k srcu. Odlično je tudi to, da imam ogromno novih skled, kamor dam lahko sladke stvari. Ogled gradu Bogenšperk sem si še posebej zapomnila, saj je gospa tako dobro razložila stvari in naredila enkratni ogled. Ne smem tudi pozabiti na ogled rudnika Sitarjevca, kjer je bilo ogromno novih informacij. Vesela sem tudi zato, ker sem lahko spoznala veliko novih prijateljev.« (Ana)

»Sin se je udeležil tabora v Šmartnem pri Litiji in je navdušen. Hvala vam in vsem, ki se trudite, da trenutkov na vaših taborih otroci ne bodo nikoli pozabili. Upamo, da bo naslednje leto spet nov tabor in novo doživetje.« (Barbara)

Barbara Dacar in Mija Bokal

SITARJEVŠKI HODI – GASTRONOMSKO POPOTOVANJE V SRCU RUDNIKA SITARJEVEC LITIJA

30. septembra 2023 ob 18. uri se bo del ekipe Krčme na gradu Bogenšperk preselil iz gradu, »sezidanem na visokem hribu sredi gozdov«, kot je zapisal Janez Vajkard Valvasor, na lokacijo brez daljnosežnega razgleda, a kljub temu edinstveno in barvito. V rudnik Sitarjevec Litija, ki bo za dobre dve uri postal prizorišče vrhunskega kulinaricnega dogodka – Sitarjevški hodi.



Za okoli 30 gurmanskih navdušencev se bo dogodek pričel slavnostno s penino Wagensperg. V intimnem ambientu rudnika se bo za dolgo mizo popotovanje nadaljevalo s 5-hodnim menijem, pospremljenim z izbrano vinsko kapljico, žganjem ter kratkimi pripovedmi rudarsko-kulinaricnih zgodb. Kuharski mojstri bodo tradicionalne sestavine, ki so jih nekoč prinašali sitarjevški rudarji na delo, ter jedi, ki so jih njihove žene pripravljale doma, nadgradili s sodobnimi gastronomskimi veščinami. Jedi in njihove predstavitve bodo vključevale tudi sestavine in rokodelske izdelke, ki nosijo certifikat kakovosti Srca Slovenije, ki ga organizator dogodka, Razvojni center Srca Slovenije, podeljuje najboljšim prehranskim in rokodelskim izdelkom že od leta 2016.

Certificirani izdelki ponudnikov iz občine Šmartno pri Litiji:

- zeliščni čaj javorska mešanica / šentjanževo olje / mazilo iz smrekove smole / zeliščno žganje tavžentroža / šentjanževac /

LITIJSKI SKAVTI VABIJO NOVE SKAVTE

ZAČETEK 7. 10. 2023
SKAVTSKEGA 10.00-15.00
LETA OŠ ŠMARTNO

od 3. razreda
do 21. leta
s seboj imej 1L vode,
pohodno obutev,
trpežno obleko

3.-5.razred
srečanja vsako 2. soboto
041 562 097 (Neža)

6.razred-1.letnik
srečanja vsak petek
041 416 381 (Laura)

2.letnik-21 let
srečanja 2x/mesec
041 844 230 (Nina)

Skavti Litija 1
 pojocivoikovi

rmanovec / različne zeliščne tinkture / sirup iz lučnika / tinktura iz ginka / tinktura iz krvomočnice (Janez Končina, Športno društvo Javor)

- zelišča v steklenički (Jožica Bajc Pivec, Pivec domačija, d. o. o.)
- naravno milo oreh / naravno milo lešnik / eko oluščeni lešniki / aronija v prahu / sadni lističi / 100 % ekološki sok iz aronije (Klemen in Julia Vodnjov, Eko kmetija Vodnjov)
- kostanjev med / gozdni med / cvetlični med / lipov med / akacijev med (Ksenija Dremelj, Čebelarstvo Dremelj)
- sveže mleko / eko česen / eko krompir (Martin Tori, Ekološka kmetija Pr' Rakari)
- domača špehovka / domača suha klobasa / domača suha panceta / domača svinjska suha salama / pečenica / krvavica / domača dimljena klobasa za kuhanje / domača kožarica (Natalija Bajec, Mesnine Bajec, Natalija Bajec, s. p.)
- zeliščni čaj / družinski čaj / zelenjavni dodatek jedem / kis z zelenjavo / moški čaj / čaj za hladne dni / pomirjevalni čaj / čaj za dobro počutje / domači čaj / ženski čaj / otroški čaj / prečiščevalni čaj / čaj krvt / čaj želodček (Pavla Rozina, Kmetija Pr' Janez)



Miza združuje ljudi, da si jo delijo. Miza v rovih rudnika Sitarjevec Litija je drugačna od običajne, saj se pojavi le nekajkrat na leto in ponuja razburljivo kulinaricno izkušnjo ob soju sveč. Ljubitelji kreativne kulinarike, navdahnjene z letnimi časi, kakovostnimi sestavinami in lokalnimi zgodbami, vladno vabljeni za dolgo mizo tja, kjer je svet povsem drugačen.

Več informacij in prijave na <https://rudniksitarjevec.si/obisci-rudnik/sitarjevski-hodi>.

»Enkratno doživetje, vse pohvale organizatorjem,« je zapisala ena od udeleženk prvega tovrstnega kulinaricnega dogodka aprila letos.

Mojca Štepic

Obvestilo Centra za socialno delo

Avtorica članka: Lucija Marolt Miladinović

Center za socialno delo Osrednja Slovenija vzhod (v nadaljevanju CSD) obvešča:

- Vloga za podaljševanje pravic otroškega dodatka, subvencije vrtca in državne štipendije (če ste že upravičenec do pravice) ni treba vlagati. Predvidoma bodo do konca avgusta izdani informativni izračuni za pravici otroški dodatek in subvencija vrtca.
- Če prvič uveljavljate pravico do subvencije vrtca, oddate »Vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev«, ki je dostopna na povezavi: <https://e-uprava.gov.si/si/podrocja/vloge/vloga.html?id=1468>. Pomembno: starši oddajo vlogo en

mesec pred vstopom otroka v vrtec (primer: vstop v vrtec je od 1. 9., vlogo oddajo starši do 31. 8. 2023).

Kako izpolniti vlogo v pdf. obliki (scsd.si) <https://www.scsd.si/novice/video-vloga/>

- Roki za oddajo vloge za državno štipendijo: dijaki do 31. 8. 2023, vloga za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev s prilogo ali vloga za uveljavljanje državne štipendije za dijake in študente; dijaki prvič vložijo vlogo do 31. 8. 2023, študentje do 30. 9. 2023 – vloga za uveljavljanje državne štipendije.

Več najdete na povezavi <https://www.gov.si/teme/drzavna-stipendija/>, Štipendije – pogosta vprašanja in odgovori.

Knjižnica Litija



IN MEMORIAM

Metka Potočnik – naša Metka

Poti življenja so nedoumljive, sploh ker se večkrat ne zavedamo, da je srečanje z ljubim človekom morda poslednje. Tako je bilo v torek, 25. julija, ko se je Metka s svojim Gustijem oglasila v knjižnici v Litiji in nam zaskrbljeno sporočila, da zaradi slabega počutja ne bo zmogla delati v knjižnici Gabrovka. Potolažili smo jo, da je zdravje na prvem mestu in da bo knjižnica počakala nanjo, ko se bo bolje počutila. A žal je nismo pričakali ..., le dva dni pozneje nas je pretresla vest, da naše Metke ne bo nikoli več za pultom knjižnice v Gabrovki.

Vprašali smo se, koliko časa je bila Metka zares naša, saj se nam je zdelo, da od nekdanj ... V arhivu smo našli obvestilo nekdanje vodje knjižnice, Jože Ocepek, da bo knjižnica v Gabrovki pričela z delovanjem v letu 1981 in da jo bo vodila tovarišica Metka Potočnik. Dolgih 42 let je bila torej naša »tovarišica«, v pravem smislu besede. S krajšimi vmesnimi prekinjavami zaradi bolezni je s predanostjo skrbela za svoje bralce in bralke; v svoji zavzetosti se je redno



izpopolnjevala in izobraževala, tako da je bila kos informacijskemu razvoju v knjižnični dejavnosti. Kot je ob slovesu od Metke v Gabrovki v izjemnem govoru omenila gospa Helena Perko, je Metka v svoj krog ljubezni sprejemala najprej svoje drage domače, potem pa še prijatelje, sodelavce, sokrajane, nedvomno pa smo se znašli v njenem krogu ljubezni tako knjižnica v Gabrovki kot vsi litijski knjižničarji. Povezovala nas je knjižnična dejavnost in želja po širjenju bralne kulture; z veseljem je odkrivala novitete na strokovnih ekskurzijah v slovenskih knjižnicah, se veselila druženj z nami in nenehno skrbela za drobne pozornosti, s katerimi je pričarala srčnost v naših odnosih: drobne škatlice z bomboni, voščilnice z lepimi mislimi ..., da o pločevinastih škatlah s piškoti, ki so pričakale pravljíčarko ali knjižničarja, ko je prišel v Gabrovko, niti ne govorimo ...

Metka je negovala in osmislila našo potujočo knjižnico: delala je v prostorih osnovne šole, selila se je v prostore »ambulantex« in se leta 2016 veselila novih prostorov knjižnice v Gabrovki na Pošti. Svojim bralcem in bralkam je prinašala novitete, spodbujala k branju in širjenju obzorja. Na fotografijah z odprtja je polna pričakovanja in veselja ob novih, svetlih prostorih knjižnice. V Metkin krog ljubezni smo vstopili mno-

gi, ona pa je za vedno zapisana v naših srcih, saj se toplega, prijaznega človeka, kot je bila naša draga Metka, ne pozabi nikoli. Metka, hvala ti!

Knjižnica Litija

S SEPTEMBROM ZNOVA PRIREDITVE IN DOGODKI V KNJIŽNICAH

S pričetkom novega šolskega leta se prične branje za bralno značko, letos smo cici bralcem podarili 260, učencem v osnovnih šolah pa 1200 majic. Vsem iskrene čestitke, mentorjem in staršem pa hvala za pomoč. Hvala tudi vsem sponzorjem za finančno pomoč. Branje za bralno majčko se prične na dan zlatih knjig, 17. septembra. V torek, 19. 9., bomo v Knjižnici Litija ob 18. uri pripravili srečanje v bralnem klubu; vodila ga bo priznana mentorica, literarna ustvarjalca Stanka Hrastelj. Vabljeni na pogovore o literaturi, nizanje bralnih izkušenj in prijetno širjenje splošne razgledanosti. V galeriji šmarske knjižnice bo svoja likovna dela predstavil Janez Prašnikar, vabljeni 21. 9. ob 19. uri v šmarsko knjižnico.

Domoznanski večer Metode Žgeč smo poimenovali dogodek v spomin na domačin-ko, rojeno v Litiji, ljubiteljsko slikarko, ki pa je živela v Celju in umrla leta 2018. Razstava bo v litijski knjižnici od 26. 9. dalje.

Aleksandra Mavretič



Center za krepitev zdravja s 1. 9. 2023 odpira svoja vrata v Litiji



Avtor članka: ZD Litija

V mesecu septembru se v Litiji na naslovu Cesta komandanta Staneta 2 (stara osnovna šola v Litiji – IC GEOSS) odpira Center za krepitev zdravja (CKZ), ki predstavlja del obsežnega projekta, katerega cilj je ohranjanje in krepitev zdravja vsakega posameznika. Center za krepitev zdravja nadgrajuje predhodno že vzpostavljen zdravstveno-vzgojni center in ga preoblikuje v samostojno enoto znotraj Zdravstvenega doma Litija. V centru bodo delovali usposobljeni strokovnjaki – diplomirane medicinske sestre, fizioterapevti, psihologi, zdravnik, dietetik in kineziolog.

V sodelovanju z vrtci in šolami se bo izvajal program Vzgoja za zdravje in mladostnike v vrtcih in šolah, ki zajema izobraževanja o zdravem načinu življenja ter program Zobozdravstvena vzgoja za otroke in mladostnike. Zaposleni bodo skupaj s starši spodbujali pravilne navade, ki bodo temeljile na zdravem prehranjevanju, telesni dejavnosti in skrbi za duševno zdravje.

Ustaljen program Priprava na porod in starševstvo se pod okriljem Centra za krepitev zdravja nadaljuje nespremenjeno. Del programa »Skupaj za zdravje« obsega zdravstveno-vzgojne delavnice in individualna svetovanja. Strokovnjaki bodo udeležencem posredovali informacije, jih učili veččin in jim nudili podporo ter pomoč za spremembo življenjskih navad.

Sodelavci Centra za krepitev zdravja se redno vključujejo v našo lokalno skupnost obeh občin, Litije ter Šmartnega pri Litiji. Skrbijo za zmanjševanje neenakosti v zdravju lokalnega prebivalstva ter spodbujajo ciljne populacije za vključevanje v programe preventivne in državne presejalne programe za zgodnje odkrivanje raka. Ker se zavedamo, da je zdravje pomembna vrednota, vas vabimo, da se udeležite brezplačnih aktivnosti, za katere napotitev zdravnika ni potrebna. Namenjene so vsem starostnim skupinam, ne glede na osnovno zdravstveno stanje, z namenom ohranitve zdravja ter izboljšanja kakovosti življenjskega sloga. Prepustite skrb za vaše dobro počutje ekipi predanih sodelavcev. **Vabljeni**, da se nam pridružite, ter spremljajte naše objave na družbenih omrežjih in spletni strani.

Društvo upokojencev Šmartno

Avtorica članka: Milena Mrzel

Jožefa Planinšek iz Zavrstnika je letos praznovala 95 let. Gospa Jožefa živi doma in je vesele narave. Je to tisto, kar vpliva na njeno visoka leta?



voziček, da jo občasno obiše strokovna oseba za nego, tudi njeni domači skrbno bdijo nad mamó Jožefo. Še nekaj krasi našo slavljenko – to je topel nasmeš – in prav je tako. Obiščimo naše starejše, kajti jesen življenja nas vse čaka, naj bo obdana z našimi najdražjimi.

Iz DU Šmartno sva jo obiskali gospa Nada in jaz 7. 7. 2023 ob 15 uri. Slavljenka in domači so naju zelo lepo postregli. Je že res, da gospa Jožefa uporablja

CENTER ZA KREPITEV ZDRAVJA LITIJA

Aktivnosti in pogovorne ure za krepitev zdravja

- zdrav življenjski slog;
- dejavniki tveganja (zvišan krvni tlak, zvišane maščobe v krvi, zvišan krvni sladkor);
- sladkorna bolezen;
- meritve telesne sestave;
- zdrava prehrana;
- zdrava izguba prekomerne telesne teže;
- zdravi odnosi;
- tehnike sproščanja;
- spoprijemanje s stresom; tesnobo; depresijo;
- telesna dejavnost;
- opuščanje kajenja;
- svetovanje o zmanjšanju pitja alkohola; in še mnogo več.

Lokacija:
Cesta komandanta Staneta 2, Litija

Izvajamo različna predavanja in delavnice za delovne organizacije, društva in institucije.

Rezerviraj si svoj termin

Telefon: 065/556-064
e-naslov: ckz@zd-litija.si

KUD FOLKLORNA SKUPINA JAVORJE

VABI NA PRIREDITEV "SPOMINI"

V SOBOTO, 21. 10. 2023, OB 19.00
V KULTURNEM DOMU ŠMARTNO

Nastopata odrasla in otroška folklorna skupina z gosti.

Večer bo poln glasbe, plesa in spominov na harmonikaša Pavla Kokalja.

Vstopnina: odrasli 8€, otroci 5,50€



FESTIVAL
BOGENŠPERK

Valvasorjev pohod

Vabljeni na tradicionalni Valvasorjev pohod po obronkih nekdanjih posesti gradu Bogenšperk.

Dolžina poti:

11 km (4 ure), krožna pot

Pohodnike bosta po poti vodila zgodovinar dr. Jernej Kotar in Jože Sinigoj, ljubitelj domače dediščine in planinec, ki je pohodno pot zasnoval.

23.
september
9:00
zbor na parkirišču
gradu Bogenšperk



JAVNI ZAVOD
BOGENŠPERK

Odprtje razstave Domovina Christiana F. J. Königa

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

V okviru Festivala Bogenšperk smo v sredo, 19. julija, v galeriji gradu Bogenšperk odprli razstavo mednarodno uveljavljenega avstrijskega umetnika Christiana Franza Josepha Königa z naslovom Domovina.

Umetnik se predstavlja z abstraktno figuralnimi podobami, povezanimi z razmišljanjem o različnih domovinah človeka in umetnika v sodobnem svetu.

Ob razstavi je recenzentka, magistra Ana Kocjančič, zapisala: »Na prvi pogled se zdi, da zremo v abstraktno izredno barvita dela, ki pa hkrati v sebi skrivajo obrise človeških figur in vsakdanjega sveta. Figure se skozi barvito prednjo prosojno steno slike pojavljajo kot oddaljeni prividi domovin sočasnega sveta. König je osnoval nov tehnični princip, da je lahko z večplastnim slikanjem in nanosi barv dosegel končni željeni učinek. Skiciral je svet in figure okrog sebe ter jih v ateljeju prenesel na likovno podlago in prevedel v podobe, vpete v neskončne globine barvnih, likovnih prostorov. Razstavljen opus na gradu Bogenšperk je umetnik prevedel v naslov Domovina, v kompleksen koncept, kot piše sam, ki sugerira globoke vezi med človekom in prostorom. Hkrati pa v delih preišča temo domovine oziroma jo obravnava z različnih perspektiv ... Ustvarjena dela naj bi prek barve in figuralike v nas prebudila ključne dražljaje za razumevanje njegovih likovnih del. Tako se na hitro zdi, da na umetninah vlada nered, a ob daljšem gledanju in premisleku ugo-



tovimo, da so slike med seboj povezane v sistem s številnimi pomeni. Različni dražljaji odpirajo številne povezave z gledalčevim podzavednim, hkrati pa se ob dolgotrajnem gledanju v gledalcu ustvari tudi rdeča nit celotnega opusa razstavljenih del, ki delujejo, kot bi bila ustvarjena iz enega liva. Kot bi bile osnovane v mogočen poliptih različnih vizualnih prizorišč in referenc na sočasni svet. Umetnik in gledalec se povežeta na isti točki tedaj, ko se začno podobe spreminjati v nadležne, moteče in nesvobodne dražljaje.«

Christian Franz Joseph König pa je ob slikarskem raziskovanju ljubezni do domovin zaključil: »Zame osebno domovina pomeni veliko več kot le fizični prostor, kjer sem se rodil ali kjer živim. Na tem svetu je veliko krajev, kjer sem se počutil dobro in s katerimi sem se lahko identificiral. Ti kraji imajo različne kulture in tradicije, ki sem jih lahko odkrival in ki so razširile moj pogled na svet.«

Razstava je bila na ogled do 25. avgusta.



Foto: Ela Murko

Magnifico v Šmartnem

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V petek, 21. julija, je bilo Šmartno priča še enemu izjemnemu koncertu. Festival Bogenšperk je namreč gostil Magnifica, in čeprav zaradi neugodnega vremena koncert ni bil na grajski jasi, je več kot uro in pol dolg koncert odlično uspel v varnem zavetju Športne dvorane Pungrt. Koncert je obiskalo več kot 800 ljubiteljev Magnificove glasbe iz Šmartnega, Litije in drugih koncev Slovenije.

Okusi z gradu

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V okviru Festivala Bogenšperk je bila v petek, 14. julija, na grajski terasi kulinarična prireditev Okusi z gradu.

Na stojnicah so se predstavljali vsi, ki soustvarjajo vinsko in kulinarično zgodbo gradu Bogenšperk, in sicer Krčma na gradu Bogenšperk, Klet Brda, Zavod Slap Vipava, Vinska klet Metlika, domače Vinogradniško društvo Štuc, Mesnine Bajec, polnilnica sokov Mirka Kneza, kmetija Kotar z mlečnimi izdelki, Volk Turjaški z butičnim pivom in Društvo kmetič Litija Šmartno.

Dogodka, ki je trajal do večernih ur, se je udeležilo okrog 200 obiskovalcev.



Foto: Blaž Bratkovič

Šmartno kuha

Avtor članka: Javni zavod Bogenšperk

V okviru letošnjega Festivala Bogenšperk je v petek, 18. avgusta, Šmartno ponovno kuhalo. Na Staretovem trgu nas je med 15. in 22. uro obiskalo več kot 1.000 obiskovalcev, ki so lahko izbirali med pestro ponudbo hrane in pijače na kar štirinajstih stojnicah.

Krčma na gradu Bogenšperk je za obiskovalce pripravljala špansko paeljo, mesni ali zelenjavni burrito ter kvinojino solato z zelenjavo, ki so jo po želji začinili s popečeno slanino. Okrepčevalnica Kuhla je pekla domače burgerje z angus govedino, po trgani svinjini in mariniranemu piščancu je dišalo s stojnice Sveta šestega okusa (6Tejst), kjer so jedi pospremili tudi s svojimi značilnimi pekočimi omakami. Obiskovalci so lahko letos poskusili tudi falafle, arabsko različico kebaba, imenovano šavorma, in baklavo na stojnici Falafel Okusi orienta. Posladkali so se lahko s puhastimi vafli ponudnika Vafli Original, sladoledom domačega ponudnika Ristretto caffè ali palačinkami, ki so jih pekli kmetice iz Društva kmetič Litija in Šmartno. Kmetice so za najmlajše točile domači sok, za starejše pa je bilo na voljo

butično pivo Pivovarne Maister in Volka Turjaškega. Na stojnicah so se predstavili tudi vinarji, ki sicer pišejo vinarsko zgodbo vinske kleti na gradu Bogenšperk: Klet Brda, Zavod Slap Vipava, Vinska klet Metlika, Hiša Stare trte in Vinogradniško društvo Štuc Šmartno.

Spričo katastrofalnih poplav, ki so prizadele Slovenijo dva tedna pred prireditvijo, je Javni zavod Bogenšperk sodelujoče ponudnike pozval, da se na prireditvi del iztržka nameni pomoči prizadetim. Skoraj vsi so pobudo pozdravili in se z njo strinjali. Vinogradniško društvo ŠTUC se je odreklo kar celotnemu iztržku. Za donacijo se je tako skupaj zbralo 743,15 EUR, ki jih je Javni zavod Bogenšperk v polovičnem deležu nakazal Slovenski Karitas in Rdečemu križu Slovenija.

Zahvaljujemo se vsem ponudnikom za odlično sodelovanje in obiskovalcem, ki so s svojo številčno udeležbo pokazali, da si tovrstnih prireditev želijo in jih pozitivno sprejemajo, nadalje se zahvaljujemo vsem sodelujočim, ki so tako ali drugače pomagali, da je prireditev odlično uspela. In velika hvala tudi častnemu pokrovitelju Festivala Bogenšperk Občini Šmartno pri Litiji in županu Blažu Izlakarju ter prijateljem festivala, ki so letos prvič z nami tudi kot sponzorji: Peskokop Kepa, Kopit, Telekom Slovenije, Herz, Pego Plus, Krčma na gradu Bogenšperk in Bioservis Gorazd Mlakar.



Foto: Blaž Bratkovič

Kako premagati zgago s pomočjo samozdravljenja?

Avtorica članka: Lidija Jeras, farm. teh.

Gastroezofagealna refluksna bolezen (GERB) se lahko pojavi pri ljudeh vseh starosti. Glavni simptom bolezni je zgaga, ki se kaže kot pekoča bolečina v želodcu, žlički oziroma za prsnico. Pojavlja se lahko tudi kislo spahovanje. Težave se pojavijo, ko delovanje mišice zapiralke ni pravilno. Če se mišica zapiralka ne zapre popolnoma ali se prepogosto odpira, se želodčna vsebina vrača v požiralnik in grlo. Stik želodčne vsebine s sluznico požiralnika občutimo kot zgago.

S pravilnim pristopom lahko olajšamo in obvladamo zgago.

Prilagoditev prehrane

Izogibamo se hrani, bogati z maščobami, zelo vroči in ledeno mrzli hrani, začimbam, pekoči hrani. Omejimo vnos kislih živil, čokolade in kave. Priporoča se uživanje manjših obrokov hrane večkrat dnevno, ne jemo vsaj dve uri pred spanjem. Med hranjenjem sedimo pokonci, jemo počasi, hrano dobro prežvečimo.

Sprememba življenjskega sloga

Dvignemo vzglavje postelje s pomočjo vzglavnika ter se izogibamo ležanju takoj po obroku. Tesna oblačila lahko poslabšajo simptome GERB-a. Ohranjamo zdravo telesno maso in opustimo kajenje. Svetuje se redna fizična aktivnosti vsaj 30 min na dan. Prakticiramo sprostitvene tehnike (meditacija in globoko dihanje), ki zmanjšujejo stres.

Uporaba zelišč, ki blagodejno delujejo na želodec

Za pripravo čaja lahko uporabimo: cvet prave kamilice, islandski lišaj, liste poprove mete, zel pravega pelina, korenino zdravilne špajke, korenino golostebelnega sladkega korena. V lekarni lahko kupimo tudi tinkturo za želodec iz kombinacije naštetih zelišč.

Uporaba zdravil brez recepta

Antacidi hitro nevtralizirajo želodčno kislino in olajšajo simptome. Delovati začnejo hitro, vendar učinkujejo kratkotrajno, zato jih je treba jemati večkrat na dan. **Zaviralci protonске črpalke** prepre-



LEKARNA LITIJA
TRG SVOBODE 1, 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 8.00-19.30
SOBOTA 8.00-13.00
(01) 777 02 36
LEKARNA.LITIJA@MESTNELEKARNE.SI



LEKARNA NOVA LITIJA
PARTIZANSKA POT 8, 1270 LITIJA
WWW.MESTNELEKARNE.SI

DELOVNI ČAS
OD PONEDELJKA DO PETKA 7.30-19.30
NEDELJA IN PRAZNIKI 9.00-12.00
(01) 777 02 41
LEKARNA.LITIJAZD@MESTNELEKARNE.SI

čujejo izločanje kisline. Mednje sodijo zdravila s pantoprazolom in se lahko kupijo brez recepta. Zdravila s pantoprazolom je priporočljivo jemati zjutraj na prazen želodec, vsaj 1 uro pred obrokom. Nastop delovanja je počasnejši kot pri antacidih, delujejo pa do 24 ur. Za boljši učinek jih je priporočljivo jemati vsaj 2-3 dni zaporedoma. Če se simptomi po dveh tednih rednega jemanja ne izboljšajo, se je potrebno posvetovati z zdravnikom.

V lekarni vam bomo z veseljem svetovali o najbolj primernem načinu samozdravljenja. Kljub temu pa je nujno, da se ob vztrajajočih simptomih ali ob poslabšanju simptomov posvetujete z zdravnikom, da se izključijo morebitne druge bolezni.

Medgeneracijsko druženje v Domu Tisje (Črni Potok)

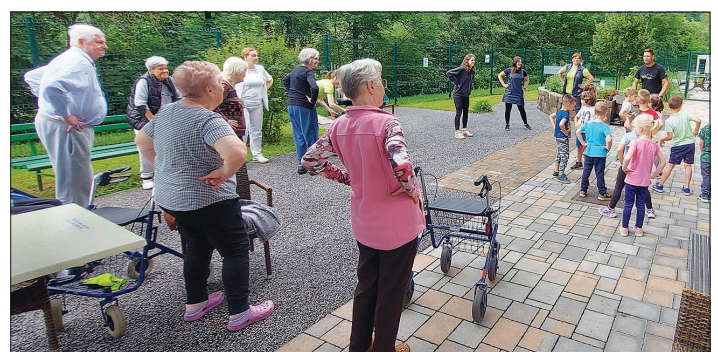
Avtorica članka: Albina Grošelj, delovna terapevtka

Na začetku avgusta je bilo v Črnem Potoku zelo živahno. Otroke in vnuke zaposlenih smo povabili na dvodnevno medgeneracijsko druženje. Otroški smeh in tekanje po hodnikih sta nas spravljala v dobro voljo vse od jutra pa do poznih popoldanskih ur.

Skupaj smo spoznali različne službe, ki delujejo v okviru doma. Tako so otroci videli velike pralne stroje v domski pralnici. V ambulanti jim je sestra Manca zmerila krvni tlak in poslušala bitje njihovih drobnih src. Vzdrževalec jim je razkazal svojo delavnico, fizioterapevtka pa jim je pokazala pripomočke za vadbo. Otroke je pozdravil tudi naš vodja kuhinje Matevž. Videli so celo pisarno direktorice Leonide. Nasmeljali smo se ob misli, da je prihod v direktorično pisarno enak obisku pri ravnateljici v šoli.

Velika ušesa in ogromne oči otrok pa so povzročile zgodbe zaposlenih v službi uprave in socialne službe. Podoben učinek so dosegle tudi zaposlene v računovodstvu, skupaj z namestnico direktorice Fani so otrokom razdelile slastne bonbone.

Delovna terapevtka, animatorji ter varuhi in seveda prostovoljci so



poskrbeli, da otrokom nikakor ni bilo dolgčas. Spoznali smo raznoliko okolico doma, varuh Jože pa je poskrbel za delavnico izdelovanja lokov iz lesa. Ustvarjali smo iz modelirne mase, se spoznali z origami tehniko ter se v sobi za sproščanje prepustili bralni urici. Nabrali smo rože na sprehodu in jih podarili stanovalkam po enotah našega doma. Kako so se jim zaiskrile oči!

V vse aktivnosti so se aktivno vključevali naši stanovalci. Seveda po svojih zmožnostih.

Na koncu smo strnili vtise in jih nalepili na plakat v avli doma. Sklenili smo, da komaj čakamo naslednje leto, da se zopet srečamo.

Čisto, čisto na koncu druženja pa je vsak otrok prejel medaljo, ki jo je izdelala naša Jerica, študentka na umetnostni akademiji.

Vsem otrokom, tako majhnim kot velikim, želimo uspešen in brezskrben začetek šolskega leta.

Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji



Avtorica članka: Mihaela Amršek, predsednica

OBVESTILA

Meritve krvnega sladkorja, krvnega tlaka, holesterola, trigliceridov in kisika: sreda, 4. 10. 2023, v društveni pisarni od 8.00 do 10.00. Meritve izvaja medicinska sestra ga. Bojana Vidic.

Plavanje in vadba bosta potekala v bazenu Pungrt, Šmartno pri Litiji, pod strokovnim vodstvom skupaj z MDI vsako sredo od 16.00 do 17.00. Prvo plavanje: 13. 9. 2023.

Telovadba bo potekala v Športni dvorani Litija pod strokovnim vodstvom vsako sredo od 18.30 do 19.30. Prva telovadba: 13. 9. 2023.

STROKOVNO PREDAVANJE

V torek, 19. 9. 2023, ob 16. uri v Knjižnici Litija na Parmovi 9 predavanje z naslovom »Živeti z demenco«. Predavala bo višja medicinska sestra ga. Vida Lukač.

POHODI

21. 9. 2023: Litija-Bled (vlak) - vodi Jože Pavli

28. 9. 2023: Špital (Zagorje ob Savi) (avtobus) - vodi Alojz Hauptman

5. 10. 2023: Pekel pri Borovnici (vlak) - vodi Alojz Hauptman

12. 10. 2023: Lubnik nad Škofjo Loko - vodi Jože Groboljšek

19. 10. 2023: Planinski dom Resevna, južno od Šentjurja (avtobus) - vodi Jože Pavli

Pohodov se udeležujete na lastno odgovornost.

EDUKATIVNO OKREVANJE: DOLENJSKE IN ŠMARJEŠKE TOPLICE

Hotel Kristal 4* / Hotel Šmarjeta 4*

17. 10.–24. 10. 2023 / 17. 10.–24. 10. 2023

Turistična taksa (8 dni/7 noči): 2,50 €/na dan/osebo = 20,00 €

7 polpenzionov v dvoposteljni sobi = 427,00 €

Vse ostale informacije glede doplačil in programov prejmete v internih obvestilih. Prijave zbiramo najkasneje do 30. 9. 2023.



RAZBESNELA REKA SAVA POPLAVILA TUDI NAŠE DRUŠTVO

V dneh, ko se je vodna ujma razbesnela po Sloveniji in tudi v občini Litija, je poplavljalna deroča reka Sava. Poplavlila je tudi prostore našega društva na Parmovi 7 v višini 1 m, kjer delujemo. Čeprav smo vhod pravočasno zaščitili, je v naše prostore vdrla podtalnica. Ko je bila voda izčrpana, nas je pričakalo pravo razdejanje in blato, ki ga je za seboj pustila poplava. Uničeni so del arhiva, računalniška oprema, naprave za meritve, napojena so bila tla in pohištvo. Uničen je tudi drug prepotreben pisarniški material za delovanje društva. Posledice poplave smo očistili, škode ne bomo kmalu nadomestili, a kljub temu delujemo nemoteno naprej, zato vas prosimo, da, v kolikor še niste poravnali članarine, to storite. Vsem, ki ste to že storili, se najlepše zahvaljujemo.



ČLANARINA

Članarina za leto 2023 znaša 13,00 €. Poravnate jo lahko v društveni pisarni v času uradnih ur, v **ponedeljek in sredo od 8.00 do 11.00** ali na TRR SI56 0311 0100 0021 983.

Pevke in pevci MePZ Zvon na pevskem vikendu



Avtorica članka: Katarina Kragelj

Po začetnih zapletih nam je uspelo izpeljati zelo uspešen pevski vikend v tretjem tednu avgusta. Odpravili smo se v ČŠOD Čebelica na Čatežu in v zelo hudi vročini pridno prepevali od petka do nedelje.

Pevski vikend smo imeli rezerviran v ČŠOD Prvine, a so nam ga zaradi okvare na električnem omrežju morali odpovedati. Sprejeli smo nadomestno lokacijo, ki nam je po kilometrih celo bližje. Naša zborovodkinja Marija Celestina je k sodelovanju povabila gospo Martino Burger, izjemno sopranistko, ki jo krasita odlična vokalna tehnika, pedagoški čut, prijaznost in toplina. Učili smo se



tehnike petja, dihanja, novih pesmi in dnevi so nam prehitro minevali. Program, ki ga je sestavila naša zborovodkinja, smo uspešno zaključili. Poleg tega smo poskrbeli še za družabno življenje, ob jutrih smo telovadili, se družili z našimi prijatelji tamburaši iz Senožet, ki so bili prav tako v domu na svojih intenzivnih vajah. V soboto pa so v zvezdna-

to, z luno obsijano pokrajino odmevale naše pesmi, ki smo jih peli naši nekdanji pevki, ki se je pred časom preselila, in naš obisk je bil resnično presenečenje.

V nedeljo po kosilu smo zapeli še prijaznemu kuharju, našemu rojaku, se dogovorili za vaje v novi pevski sezoni in se odpravili proti domu.

Trideset slavnih let Valvasorjeve konjenice: 1993–2023

Avtorica članka: Andreja Štuhec

Trideset popotovanj v Valvasorjevem imenu, tri desetletja prijateljevanja in skrbi za ohranjanje dediščine in trideset ponosnih let obstoja in delovanja v samostojni in suvereni Sloveniji je sanjska snov, ki povezuje ljubitelje in ljubiteljice konjeništvaja, zgodovine in dediščine ter domoljuba v Slavni Valvasorjevi konjenici. To niso zgolj jahači in jahačice, pač pa vitezi in častne članice viteškega zbora, ponosni na svoje poslanstvo: ohranjanje spomina in dediščino polihistorja Valvasorja.

Prvič je Valvasorjeva konjenica odšla na pot v letu 1993, da bi počastila spomina na 300. obletnico smrti Janeza Vajkarda Valvasorja. Smelo odločitev je podprla Občina Litija in njen takratni župan Mirko Kaplja – odjezdili so z Bogenšperka preko Grosuplja proti Cerknici, imeli bogat spremljevalni program in se nato vrnili preko Borovnice in Ljubljane v domačo občino. Popotovanje – z nekaterimi udeleženci na vozovih – je bilo popoln uspeh, zato so se zgodile ponovitve in v letu 1995 se je ustanovilo društvo. Odtlej je vsako leto pred društvom nov izziv: pripraviti vsebinsko bogato doživetje v sedlih in doživetje kulturne in zgodovinske dediščine. Logistika in načrtovanje popotovanj ter oskrbe udeležencev sta bila na vrhunskem nivoju, poti, ki so jih trasirali, pa večkrat prejezdene. Popotovanja se vedno pripravijo v času praznovanja dneva državnosti, v zadnjem

obdobju v obliki tabora, ki služi za izhodišče izletov in obiskovanj zanimivih gradov in drugih krajev, ki jih lahko povežemo z Valvasorjem.

V juniju 2023, v katerem smo se spominjali ustanovitvenega obdobja pred tremi desetletji, je bil tabor organiziran doma, v Jelši. Tako so se lahko aktivnosti dogajale v prvinskem Valvasorjevem okolju: na Bogenšperku in bližnjih dvorcih, ki jih je zaznamoval. Popestrile so poletno dogajanje v domačem kraju, saj so jezdecji objezdili nekaj ključnih turističnih točk in obiskali domače ustanove: med drugim so razveselili stanovalce in zaposlene Doma Tisje v Črnem Potoku in v Šmelcu.

Vrhunec letošnjega tabora je bila slavnostna akademija na gradu Bogenšperk, kjer ima konjenica svoj sedež, prav na praznični dan, v nedeljo, 25. junija. S kulturnim programom in sprejemom gostov na gra-

du je bilo zaokroženo jubilejno leto. O pomembnosti obstoja konjenice in prizadevanj za ohranjanje dediščine je spregovoril etnolog dr. Janez Bogataj, ki je opozoril na veliko simboliko konj, konjenikov in seveda na velikega in slavnega Valvasorja – ne le v luči tradicije, pač pa modernega utripa današnjega dne. Valvasorjeva konjenica je prva konjenica v Sloveniji in tako tudi edina z neprekinjenim delovanjem, obstojem. Slavna Valvasorjeva konjenica je predana pisani besedi. V svojem jubilejnem letu je izdala publikacijo **Slovenija s konjskega hrbita** in tako poskrbela za ohranitev dela spominov in doživetij.

V svojem tridesetletnem obstoju je konjenica tudi vsako leto skrbela za predajanje izvornih zahvalnih listin vsem, ki so jih sprejeli in jim pomagali pri prenosu plemenitega poslanstva. Tudi na slavnostni akademiji so se zahvalili mnogim – njim pa predvsem župana, gospod Rokavec in gospod Izlakar, saj neumorno skrbijo za povezovanje preteklosti in sedanjosti, predvsem pa mnogim iščejo navdihov za prihodnost.

Kamor prijezdijo v rumeno in črno oblečeni jezdecji in jahalke, kjer se nad konji pne rumeni prapor z grbom konjenice, kjer zvenijo fanfare Zasavskih rogistov, kjer se poje himna Vilija Kralja, se orosi gledalčevo oko, zatrepeta srce, zadržti glas ... Slavna Valvasorjeva konjenica budi ponos vsakemu pripadniku slovenskega naroda, saj zmore povezovati in plemeniti vse, ki v srcu dobro mislimo ...

Popoldanski izlet Društva upokojujencev Šmartno pri Litiji

Avtorica članka: Ančka Ulčar

Na binško ponedeljek, 29. 5. 2023, smo organizirali popoldanski izlet na grad Tuštanj in Limbarsko goro pri Moravčah. Udeležilo se ga je 27 članov. Ob 14. uri smo se odpeljali do gradu Tuštanj, kjer nas je ob 15. uri sprejel lastnik Peter Pirnat. Najprej nam je predstavil zgodovino gradu. Prvi zapisi o gradu navajajo, da je bil dograjen leta 1490 (kar ni zanesljivo, saj razen plošče s to letnico, ki so jo našli med obnovo, ni drugih pisnih podatkov).

Od leta 1610 je možno slediti lastništvu do današnjih dni. Današnja stavba je med letoma 1667 in 1671 pozidal kranjski deželnoknežji konjušnik Franc Bernard Lichtenberg. Ta rodbina ga je imela v posesti do leta 1800, ko ga je Franc Ksaverij grof Lichtenberg skupaj s posestvom prodal Ignacu Schariji – Škarji. Preko dedovanja in porok je stavba leta 1854 prešla v roke grajskega vrtnarja Luke Pirmata, ki se je poročil z grofico Maksimiljano Scharija. Ker je bila precej starejša od njega, je kmalu umrla in Pirnat se je poročil z Ano Marijano Resnik, s katero sta imela dve hčeri. Dvorec je ostal v lasti Pirnatov neprekinjeno vse do danes.

Sedanji lastnik Peter Pirnat je leta 1993 obnovil dvoriščne arkade, ki so bile prvotno lesene, leta 1995 je statično saniral najbolj ogrožene obodne stene, leta 1996 pa je obnavljal sobe. Med obnovo



je naletel na originalni renesančni strop. Od leta 2003 je v gradu urejena poročna soba.

To je edini grad od šestih v okolici Moravč, ki je stalno naseljen in ni utrpel posledic požiganja ali rušenja niti nacionalizacije s strani države po drugi svetovni vojni. Nato smo si ogledali sobe, ki so že obnovljene, precej pa jih še čaka na obnovo. V zgornjem nadstropju so na ogled bivalni prostori z originalno opremo in fotografijami ter slikami bivših lastnikov. Ker je grad v privatni lasti, ni mogoče pridobiti sredstev za obnavljanje iz drugih virov, pač pa pride v poštev samo trženje z ogledi, raznimi prireditvami, porokami itd. Ogledali smo si kapelo sv. Janeza Nepomuka s poslikavami Franca Jelovška, ki stoji ob gradu.

Za zaključek obiska nas je g. Peter Pirnat presenetil in nam čudovito zapel ljubezensko arijo Vsi so prihajali (je tudi operni pevec), na klavirju ga je spremljala njegova žena. Izlet smo nadaljevali na Limbarsko goro in se pripeljali kar do vrha. Ogledali smo si cerkev, tokrat brez razlage, in ugotovili, da tam domuje svetnik sv. Valentin. Zapeli smo dve pesmi, se v gostilni okrepčali s kavico in drugimi pijačami ter ob povratku domov v mlinu PLES nakupili še domačo moko idr. Zadovoljni smo se v Šmartno vrnili ob 19. uri.

Nekaj novic iz Kulturno-športnega društva Velika Štanga

Avtor članka: Marjan Lukančič

Omenjeno društvo dobro deluje tako na področju kulture kot tudi športa.

Če se najprej dotaknem športa, kjer smo najbolj aktivni predvsem v balinanju, saj sodelujemo v OBRL štirih ekip. Tu je ekipa Štanga 1 v sezoni 2022/23 zasedla prvo mesto, sledilo ji je DU Jevnica, nato ŠD Golišče in četrto mesto je pripadlo ekipi Štanga 2. Ob tej priložnosti smo v Veliki Štangi gostili zaključni turnir OBRL, na katerem so tekmoval prejšnje ekipe. Na tem dogodku si je prvo mesto prislužila ekipa Štanga 1, drugo mesto ekipa Štanga 2, tretje

mesto ekipa ŠD Golišče in četrto mesto ekipa DU Jevnica. Naša štangarska ekipa pa se je konec junija na povabilo mežiških balinarjev udeležila tudi močnega turnirja osmih ekip iz širše Slovenije, na katerem smo zasedli četrto mesto. Žalostno bode v oči dejstvo, da se iz mest Litija in Šmartno pri Litiji balinanja v OBRL ne udeleži nobena ekipa. Upamo, da se v bodoče le-to spremeni, saj vemo, da je balinanje šport, pri katerem se radi družimo predvsem starejši. Še je čas, in kdor ima veselje ter čas, naj se nam pridruži v OBRL, ki se prične sredi septembra 2023.

Istočasno so nogometaši tekmovali v OLMN drugi ligi, kjer so zasedli tretje mesto izmed desetih ekip. Za omenjeni uspeh jim čestitamo in želimo veliko uspeha tudi v bodoče!

In še nekaj malega o kulturnem dogajanju. Na veliki ponedeljek smo se podali na pohod na Kamplov hrib, ki so ga organizirali prijatelji le-tega. Meseca maja so člani društva sodelovali tudi pri organizaciji blagoslova motoristov, nato smo pripravili betonski podstavek za kontejner, ki ga je donirala Občina Šmartno pri Litiji. Za to gesto se ji v imenu društva najlepše zahvaljujemo.

Verjamem, da sem nenamerno še kaj izpustil. Pa drugič. Ta čas pa ostanite zdravi, veseli, družite se in imejte se radi, to manjka vsem v naši družbi. Lep kulturno-športni pozdrav izpod Kamplovega hriba.

Letno srečanje zasavskih prostovoljcev

Avtorica članka: Jerica Laznik, PK programa SzS Zasavja

Za naše letno srečanje smo si prostovoljci izbrali torek, 22. avgusta, in lokacijo, ki nam je pri srcu in nas vedno tako prijazno sprejme. Že kar malo tradicionalno smo se srečali Pr' Čop na Podkumu.

Priprave so se pričele že kar kak mesec ali dva prej, saj se imamo društvene koordinatorke vseh sedmih društev upokojencev, ki v Zasavju izvajajo program Starejši za starejše, skupaj vedno lepo. Vedno je lažje delati in planirati v skupini, ki se rada o vsem pogovori, išče, kaj bi k programu in delu na terenu še dodala, izboljšala in tako naše obiskovance in nove uporabnike privabila v še bolj množično udeležbo raznih srečanj in dogodkov, ki jih namenjamo starejšim. Radi bi, da spoznajo, da je starejših v naših krajih veliko, da se radi medsebojno družijo, sodelujejo pri raznih delavnicah, igrajo dru-

žabne igre, se sprehajajo ter obiščejo lokal in ob klepetu popijejo kavico. V skupinah se tudi raje učijo raznih veščin bolj sodobnega časa – pametni telefoni, osnove računalništva, e-pošta itd. Pri vsem tem nam tako prijazno pomagajo mladi, ki se vedno radi odzovejo našim povabilom in jim je bila nova tehnologija položena že v zibelko. No, pa sem malo zašla. Rada bi povedala, da je to en dan v letu, ki ga namenjamo vsem našim zasavskim prostovoljcem programa Starejši za starejše, ki si ga s svojim srčnim delom resnično zaslužijo. Da pa smo res dobra skupina, ki se medsebojno vedno podpira, se vidi tudi po tem, da je naša najstarejša prostovoljka letos dopolnila 90 let in je še vedno čila in aktivna.

Letošnjega srečanja se je udeležilo 75 prostovoljcev, s svojo prisotnostjo pa sta nas razveselila tudi podpredsednik ZDUS g. Stanko Kranvogel in vodja programa SzS na ZDUS ga. Rožca Šonc, ki sta povzela pomen našega dela za starejše in izrazila spoštovanje ter priznanje prostovoljcem. Prijazne besede so v nadaljevanju povedali tudi prisotni predsedniki posameznih društev upokojencev. Nikakor ne morem mimo razveseljivega dejstva, da nam je pri izvedbi srečanja poleg ZDUS-a priskočilo na pomoč tudi vseh pet zasavskih županov, kar nam je v veliko čast in zavedanje, da naše delo spoštujejo in cenijo.

Sledil je iskrih in malo hudomušen pozdrav šefa Lojzija in že so naše brbončice ujele omamne vonje prihajajočega kosila. Prijetno utrujene in zadovoljne nas je presenetil zabaven fant s harmoniko, ki jo je hitro zamenjal za smešne in zabavne zgodbe in iz nas izvabil glasno krohotanje in spontane aplavze.

Ja, moram povedati tudi to, da mi že kar nekaj časa srce ni tako vztrepetalo in solze kar same spolzele po licu. S strani naše Rožce in društvenih koordinatorke sem prejela tako lep šopek in sedem krasnih vrtnic in toliko lepih besed, da mi še danes, ko to pišem, srce utripa s posebnim ritmom. Hvala! Naše misli so bile posvečene tudi vsem prizadetim ob hudih neurjih, poplavih in plazovih.

Prostovoljci smo se že takoj vključevali v razne oblike organizirane pomoči in tudi sami na terenu obiskovali in poskušali, vsaj moralno, vsem povedati, da niso sami in da bomo vsi skupaj poskrbeli za tisto najnujnejše. Obenem pa smo se odločili, da tudi na našem srečanju zberemo prostovoljne prispevke in jih izročimo naši starejši oskrbovanki, ki jo je poplava oškodovala in prizadela.

Sledile pa so športno-zabavne igre, ki smo jih igrali v prijetni senčki in rahlem pihljanju vetra. Prostovoljci so se odločili za tri igre: metanje obročkov, nošenje jajc na žlici in prenašanje knjig na glavi. Tekmovalci so bili deležni veliko vzpodbude in tako smo dobili prve tri pri vseh igrah, ki so prejeli za služene nagrade.

Najprijetnejši pa je bil izbor najstarejše prisotne prostovoljke programa, izročitev darila in prisrčen objem. Gospa Marija, želimo vam še veliko zdravih let in tako prijetnih srečanj. Sledila so druženja, spoznavanja, izmenjave izkušenj s terena, in ko si se ozrl okoli sebe in videl te sproščene, prijazne in nasmejane obraze, ki so kljub letom in težkim življenjskim preizkušnjam še vedno z nami, si lahko rečeš samo »kapo dol« dragi prostovoljci, brez vas bi bil svet siromašnejši.



Veteranske športne igre

Avtor članka: Radovan Petje

Tudi letos se je naše Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo udeležilo 22. veteranskih športnih iger, tokrat v Dravogradu.



Foto: S. Vidmar

Tekmovali smo v treh disciplinah, in sicer v streljanju z zračno puško, vlečenju vrvi in metu bombe. Velik uspeh je dosegla (med 42 ekipami) ekipa v metu bombe v sestavi Jože Kos, Rudi Bregar in Janez Jurič. Po ogorčenem boju so dosegli tretje mesto. Čestitke! Ekipi v streljanju in vlečenju vrvi sta zasedli mesti v sredini udeležencev. Sledila sta družabno srečanje in vrnitev domov.



Žegnanje v Javorju

Avtor članka: Uroš Pušnik

Ljudje se najbolj množično zbiramo prav v Marijinih cerkvah in nič slabši ni bil obisk letošnje žegnanske slovesnosti v Javorju na praznik Marijinega vnebovzjetja v torek, 15. avgusta. Še toliko bolj slovesno je bilo letošnje praznovanje, saj so krajani Javorja skupaj z ostalimi romarji z blagoslovom predali v celoti prenovljeno zvonjenje svojemu namenu. Obnovitvena dela so opravila v sodelovanju podjetja Krn, d. o. o. – Tomaž Klopčič, JMZ – Veronika Moškrič, s. p. in Jože Malovrh, s. p.

Restavrirani so bili leseni deli jarmov, izdelane so nove osi, UPC ležaji in njihove podloge, nova vpetja za kemblje, nameščen je sistem mehkega zagona, sistem bitja KRN z regulacijo glasnosti, vgrajen je gsm modul za vklop zvonov na daljavo, ker so zvonovi jekleni, so na novo zaščiteni z zaščitnim premazom.

Prvi romar med vsemi je bil ta dan upokojeni beograjski nadškof msgr. mag. Stanislav Hočevar, SDB. V bogatem mašnem nagovoru je pohvalil prizadevanja tu živečih ljudi in med drugim

tudi izpostavil: »Veseli me, da vas vidim danes kar precej, tudi zunaj zbranih vernih bratov in sester,« je dejal g. nadškof, kar ga je glede na majhnost kraja toliko bolj veselilo, saj je v Sloveniji že marsikje nevarnost, »da bi ti naši čudovito lepi kraji, ki so poseben dar Boga Stvarnika nam in naši domovini ostali prazni.« »Gledam vašo cerkev in se čudim toliki umetniški lepoti čudovitih, lepih, izrezljanih baročnih oltarjev in upam, da ste na to ne samo ponosni, marveč da v tem odkrivате Božji dar, ki vas vabi k sodelovanju.« Ob prazniku Marijinega vnebovzjetja je tudi dejal, da Marija mora obogatiti celotno človeštvo, saj je zaživela Božjo svobodo, a je za osebno rast potrebno iti dlje in iskati Marijo in Jezusa. »Marija nam podarja Jezusa Kristusa, ki je bil v sebi sposoben združevati in povezovati nebo in zemljo, boga in človeka, večnost in zgodovino, brezčasnost in časnost,« je še dejal nadškof g. Hočevar.

Skupaj z g. nadškofom je bil ob oltarju tudi domači šmarski župnik g. Marko Mohor Stegnar, slovesnost sta lepšala zbrana molitev vernih faranov in romarjev ter ubrano ljudsko petje domačih cerkvenih pevcev.

Ob veliki zahvali vsem darovalcem, ki so v enem letu zbrali skoraj vsa potrebna sredstva investicije, je bila izrečena zahvala tudi izvajalcem del ter vsem, ki so pripravili ta dan kar se da slovesen. Ob koncu je pred cerkvijo sledilo še prijetno skupno druženje.



2. srečanje partnerjev projekta EUROFOLK – kulturna dediščina nas povezuje



Avtorica članka: Mojca Hauptman, predsednica Društva LAZ

Med 18. in 19. avgustom 2023 je na idiličnih lokacijah gradu Bogenšperk in v Šmartnem pri Litiji potekalo 2. srečanje partnerjev projekta EUROFOLK. Dogodka so se udeležili projektni partnerji iz treh držav: Avstrije, Hrvaške in Slovenije. S skupno udeležbo prek 70 tujih državljanov so se oblikovali edinstveni mostovi med občino Pliberk (Avstrija), občino Breznički Hum (Hrvaška) in Šmartnim pri Litiji (Slovenija). Koordinator izvedbe partnerskega srečanja je bilo Društvo LAZ, ki že 20. leto deluje na območju Jablaniške doline.

PROJEKT EUROFOLK – MOST MED KULTURAMI

Namen partnerskega dogodka projekta EUROFOLK je združiti srca in duše prebivalcev teh držav, z osrednjim poudarkom na razvoju zavesti o bogastvu kulture in jezika v Evropi, spodbujanju razumevanja, spoštovanju ter ohranjanju avtohtone folklore, oblačil, običajev in zgodovine, ki vsaka zase prispevajo k evropskim vrednotam. Sijajno negovanje tradicije, dokumentiranje kulturne dediščine ter združevanje prek razstav in fotografij omogoča, da se države prepleta v neizmerni ljubezni do kulture. Skupni cilj projekta je prenesti dediščino v prihodnost in varovati dragoceno kulturno bogastvo. Uvodni del drugega srečanja projektnih partnerjev je potekalo na gradu Bogenšperk, kjer je navzoče pozdravil gostitelj, župan Občine Šmartno pri Litiji **g. Blaž Izlakar**. Navzočim je direktorica Razvojnega centra Srca Slovenije (RCSS) **ga. Mojca Štepic** predstavila dejavnosti RCSS, koordinatorja in povezovalca razvojnih projektov na območju Srca Slovenije. Dogodka so se udeležili tudi poslanec Državnega zbora in svetnik občinskega sveta **g. Franci Props**, podžupan Občine Šmartno **g. Darko Vidic** in v. d. direktorice občinske uprave Občine Šmartno pri Litiji **ga. Karmen Sadar**.

OBLAČILA – IDENTITETA IN POVEZOVANJE

Prepoznavna nit projekta je predstavitev

oblačilne podobe pokrajine ali države gostiteljice, ki se odraža predvsem skozi narodne noše. Vsak od partnerjev ima nalogo predstaviti in dokumentirati čim več različnih narodnih noš. Na drugem projektnem srečanju v Šmartnem pri Litiji je bilo ponosno predstavljenih več kot 24 raznolikih moških in ženskih kostumov ter narodnih noš Slovenije. Večina noš je bila predstavljenih s strani plesalcev KUD FS Javorje, **ga. Ida Dolšek pa je v drugem dnevu srečanja skozi predavanje predstavila nošo litijskega Posavja in »špinerbala«, nekoč gala plesa predilcev v Litiji.**

UTRINKI, ZABELEŽENI V OBJEKTIVU

Narodne noše so oživele s pomočjo foto-grafskega objektivu priznanega umetnika Davida Botona iz Romunije. Kot avtor izjemne zbirke več tisoč različnih noš iz celega sveta je s fotografijami udeležencev v narodnih nošah zarisal v zgodovino in trenutek, ki bo trajal večno.

Udeleženci dogodka so se udeležili delavnice izdelovanja unikatne keramike, ki jo je posebej zanje izvedla oblikovalka unikatne keramike in nakita **ga. Barbara Dacar**. Sočasno so se sprehodili po Staretovem trgu in začutili utrip kulinaričnega dogodka Šmartno kuha. Na trgu pred cerkvijo sv. Martina so si tako gosti projekta kot obiskovalci kulinaričnega dogodka lahko ogledali edinstveno razstavo fotografij

narodnih noš z vseh kontinentov sveta. S tem srečanjem smo se dotaknili src in ustvarili neprecenljivo vez med kulturami. Projekt EUROFOLK je postal simbol povezovanja in trajnega spoštovanja kulturnih zakladov, ki povezujejo preteklost, sedanjost in prihodnost. Ob zaključku dogodka želimo izraziti iskreno hvaležnost vsem, ki ste s svojo predanostjo in trudom soustvarili ta izjemen projekt. V središču tega izjemnega prizadevanja je Občina Šmartno pri Litiji, ki je z vso predanostjo prevzela vlogo nosilca projekta slovenskega partnerja. Skupaj z Društvom LAZ, ki se lahko pohvali z dolgoletnimi izkušnjami na področju tovrstnih projektov, smo ustvarili dogodek, ki bo nam in celotni skupnosti za vedno ostal v spominu.

V imenu Upravnega odbora Društva LAZ bi se želela zahvaliti vsakemu posamezniku, ki je prispeval svoj trud, ideje in energijo k temu projektu. Vsak kamenček, ki ste ga položili v mozaik tega dogodka, je pomagal oblikovati sliko uspeha, ki smo jo dosegli skupaj. Brez vašega sodelovanja, predanosti in želje po soustvarjanju ne bi bilo mogoče doseči tako odličnega rezultata.

Posebna zahvala pa gre članici Društva LAZ ge. Lilijani Mandelj. Kot moderatorica dogodka je s svojo izjemno sposobnostjo dvignila celotno zgodbo na višjo raven. Njeno delo je bilo ključno za to, da dogodek ni bil le informativen, temveč tudi navdihujoč in povezovalen.

Hvaležni smo, da smo imeli priložnost delati z vami in da smo skupaj ustvarili nekaj tako posebnega. Prepričani smo, da bodo učinki tega projekta odmevali še dolgo časa in vplivali na našo skupnost ter širše okolje. Hvala, ker ste nam omogočili, da smo postavili nove mejnike in soustvarjali prihodnost.

Projekt je financiran s sredstvi Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so izključno avtorjeva in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli pomoč.



Mesarija Frtica na sejmu AGRA 2023 prejela odličja



Avtorica članka: Nataša Smrekar

Na 44. mednarodnem ocenjevanju mesa in mesnih izdelkov kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2023 je Mesarija Frtica iz Litije prejela priznanja za svoje mesne izdelke. Zlati medalji sta prejela dva njihova izdelka.

Zlato medaljo je že drugič prejela ponovica mix, ki se je pri kupcih Frtice izkazala kot prodajni hit, saj je enostavna za pripravo in

odličnega okusa. Radi jo imajo tudi otroci. Prav tako je zlato medaljo prejela suha jelenova salama.

Srebrne medalje so bile podeljene izdelkom špehovka, suha domača salama, suha salama divjega prašiča in pečenica. Medalje dokazujejo stalno kakovost in predanost delu zaposlenih Mesarije Frtica. Zahvaljujejo se vsem, še posebej pa kupcem, ki se zvesto vračajo k nam.

Zahvala podjetja KGL, d. o. o.

Avtor članka: Vodstvo KGL

Za nami so dnevi, ki bodo ostali z nami še dolgo v grenkem spominu.

Poplav, ki so čez noč spremenile življenja mnogih Slovencev, smo bili deležni tudi v našem podjetju KGL, d. o. o., Litija. Prepričani smo, da bi sami težko zmogli, zato se z največjo mero spoštovanja iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam priskočili na pomoč.

Srčna hvala članom PGD Štangarske Poljane in PGD Zavrstnik! Hvala našim zaposlenim, ki ste prekinili kolektivni dopust

in prišli reševat. Hvala vsem prijateljem in znancem, ki ste na različne načine pomagali v prvih, najhujših dneh po neurju. Hvala tudi našim poslovnim partnerjem, ki nam ponujate pomoč ter pošiljate dobre misli in želje ter spodbudne besede. V takšni situaciji največ šteje misel, da nisi sam.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat HVALA!



Voda je otekla, blato je ostalo ...

Gotovi proizvodi čakajo odvoz na odpad.

Brez pomoči gasilcev ne bi šlo.

Hvaležni za vsak sončni žarek posebej.

Zakaj je dobro biti član Obrtno-podjetniške zbornice?



Avtorica članka: Rosana Škulj

Mnenja o tem so seveda različna, zagotovo pa velja: član, ki se zaveda vsega, kar zbornica kot učinkovit varuh pravic in interesov obrtnikov in podjetnikov izbori zanj v obliki ugodnejših zakonskih obveznosti, in ki uporabi vsaj nekaj od tega, kar mu zbornica ponuja v obliki svojih storitev, je svojo članarino dobro naložil.

1. Zato ker smo zbornica malih in smo njihov glas.
2. Zato ker dobro poznamo probleme in interese obrtnikov in malih podjetij ter jih uspešno zastopamo pred vlado oziroma državo.
3. Zato ker smo blizu članov.
4. Zato ker smo za člane še vedno najboljši »servis« in se posvetimo prav vsakemu izmed njih.
5. Zato ker skrbimo, da so člani dobro informirani. Zato ker članstvo v OZS poleg vsega naštetega prinaša tudi vrsto drugih ugodnosti.

Član Obrtno-podjetniške zbornice je lahko vsaka fizična ali pravna oseba, ki opravlja obrtno dejavnost ali domačo in umetnostno obrt oziroma katerokoli drugo pridobitno ali nepridobitno dejavnost.

V prvi polovici leta so se včlanili naslednji podjetniki oziroma firme:

- ST AUTOMOTIVE, SERVIS ELEKTRONIKE, Sašo Tomažič, s. p.
- TINIKA TAX, sodobno računovodstvo, d. o. o.
- STREŽBA PIJAČ IN POUČEVANJE, Žiga Dolar s. p.
- KOTLARSTVO GODEC, Gašper Goddec, s. p.

Rokometni tabor Pacug 2023

Avtorji članka: Mentorji RD Herz Šmartno: Aleš, Bor, Jani, Jože, Katjuša, Tim in Žiga

V času od 28. 6. do 2. 7. 2023 je potekal rokometni tabor Pacug 2023.

V sredo, 28. 6. 2023, se je 42 otrok in 7 mentorjev vkrvalo na avtobus ter se odpravilo proti otroškemu letovišču v Pacug. Pot ni bila prenaporna in kaj kmalu smo bili že na našem cilju.

Razdelili smo se po sobah in razpakirali, kmalu za tem smo odšli na okusno kosilo. Sledil je kratek počitek in nato skok v morje. Konec dneva smo posvetili razvrščanju in poimenovanju skupin, ki smo jih tudi ocenili in nagradili. Prvi dan je

minil hitro, saj smo bili polni energije. Drugi dan se je ob 7.45 začel jutranji trening, ki ga je vodil Žiga. Otroci so se raztegnili in odtekli pot do morja ter nazaj. Po zajtrku so imeli trening, na katerem so delali vaje za stabilizacijo in vadili strel na gol. Čez celoten dan smo bili veliko tudi v morju. Popoldan je potekal še rokometni turnir po skupinah. V petek se je turnir dokončal. Zvečer je sledila tradicionalna tombola, na kateri je zmagal Miha, drugi je bil Voranc, tretji pa Svit, vendar tudi drugi niso ostali praznih rok. Dobitkov je bilo veliko. Zaključili smo z osvežilno lubenico.

Tretji dan smo zopet začeli s telovadbo. Po zajtrku smo nadaljevali rokometni turnir od včeraj. Takoj za njim smo odšli na plažo, tam pa so se otroci zabavali na supu. Popoldne se je odprlo s turnirjem v namiznem tenisu, ki ga je zmagal Svit, njegov tekmeč v finalu pa je bil Arne. Kasneje smo odigrali tekmo mentorjev proti All Star ekipi otrok. Rezultat je bil 24:19. Za zaključek

dneva so gledali film Vlomilci delajo poleti. Predzadnji dan nam je pokvaril dež, zato so otroci namesto rokometnega turnirja dopoldne gledali slovenski film z naslovom Zakleta bajta. Na srečo se je v času kosila vreme izboljšalo in smo popoldne lahko dokončali rokometni turnir. Potem smo odšli na plažo, kjer so otroci še zadnjič uživali v morju. Popoldne smo zaključili z napeto nogometno tekmo med ekipo mentorjev in ekipo All Star. Dan se je zaključil s podelitvijo nagrad in srečelovom.

Zadnje jutro smo namenili pospravljanju in pakiranju, nato pa se počasi odpravili proti domu. V Šmartno smo z lepimi občutki in spomini prišli v opoldanskih urah.

Dragi rokometišči in rokometiščice! Z vami smo preživeli čudovitih pet dni, za kar se vam zahvaljujemo. Prav tako upamo, da ste vsi uživali še bolj kot mi ter da se zopet vidimo na naslednjem rokometnem taboru, kjer bo še bolj pestro in zabavno kot letos.



Rokometno društvo Herz Šmartno vstopa v novo sezono 2023/24

Avtor članka: Ernest Mrzel, RD Herz Šmartno

Članska ekipa je z začetkom avgusta pričela s pripravami na novo sezono, ki jo bo tudi letos igrala v 1. B rokometni ligi (1. B MRL). Sredi igranja rokometna poslovila Luka Kukovica, Nejc Hofer, Rene Bučar, Nejc Škrabanja in Jure Žižek, Marin Dekovič in Mirče Kalajdieski pa sta zamenjala klub.

Naše članske vrste je pred novo sezono okrepil posojen igralec iz vrst RK Celja P. L. – Vid Jager. Iz kadetskih vrst so se mladinski



Foto: RD Herz Šmartno

in članski ekipi pridružili **Gabriel Breznikar, Žiga Elsner, Srečko Lupše, Jaka Vrhovec, Ian Morgan in Jakob Zupan**. Novo zasedbo sestavlja 18. igralcev in 4. vratarji.

Na čelu strokovnega dela članske ekipe že 4. sezono ostaja glavni trener Aleš Šmejc. Njegov pomočnik bo tako kot lani Jaka Keše, ki bo v letošnji sezoni vodil tudi mladinsko ekipo. Posebne treninge vratarjev bo vodil kapetan Midhad Muratovič. Vodja članske ekipe bo drugo leto zapored Jože Repovš.

Članska ekipa se je pred sezono mudila tudi na pripravljalnih tekmah. V gosteh je igrala zasedbama Dol TKI Hrastnik in Mo-

kerc – Kig, doma pa so se pomerili z mladinsko ekipo Trima Trebnje.

Nova sezona se je za naše člane začela 8. 9. ob 19.00 na domači tekmi z ekipo Radovljice. Vse novice glede nove sezone in spremljanja tekem bomo kot vedno objavljali na naši Facebook in Instagram strani, na katerih si lahko ogledate vse zadnje novice. Gledalce vabimo k nakupu »klubskih podpornih kartic« za sezono 2023/24, ki med drugim omogočajo ogled vseh domačih tekem sezone, personalizirano podporno kartico in majico RD Herz Šmartno v vaši velikosti. **»Borimo se za Šmartno!«**

Postani rokometaš, vpiši se zdaj!

Avtor članka: Ernest Mrzel

Pozdravljeni! Ste pripravljeni na izkušnjo ekipne športne igre? Ne iščite več, saj v RD HERZ ŠMARTNO rekrutiramo nove člane za naš rokometni klub! Postati del našega kluba pomeni postati del tesno povezane skupnosti strastnih športnikov, ki delijo ljubezen do te hitre in vznemirljive igre. Rokomet zagotavlja popolno kombinacijo timske igre, hitrosti, agilnosti in strategije, zaradi česar je ena najbolj razburljivih iger na svetu. Naša ekipa je sestavljena iz posameznikov vseh ravni znanja, ki skupaj delajo na izboljšanju in se ob tem odlično zabavajo.

Tukaj je le nekaj razlogov, zakaj bi morali razmisliti o pridružitvi našemu klubu:

- **Strokovni treningi:** naši izkušeni trenerji so predani temu, da vam pomagajo doseči vaš potencial na rokometnem igrišču. Zagotovili vam bodo prilagojene treninge, prilagojene vašim sposobnostim in ciljem.
- **Timski duh:** pri rokometu gre predvsem za ekipni duh. S soigralci boste stekali močne vezi in se podpirali tako na igrišču kot zunaj njega. Skupaj bomo slavili zmage in premagovali izzive kot ena enotna sila.
- **Fitness in dobro počutje:** rokometa je odličen način za ohranjanje kondicije in aktivnosti. Izboljšali boste vzdržljivost srca in ožilja, gibljivost, moč in koordinacijo. Poleg tega se po razburljivi rokometni tekmi sprosti neustavljiva doza endorfinov!
- **Tekmovanje in rast:** tekmuje v ligah Rokometne zveze Slovenije in sodelujemo v različnih lokalnih in regionalnih turnirjih, kar vam daje priložnost, da preizkusite svoje sposobnosti proti drugim ekipam. To zdravo tekmovanje bo spodbudilo vaš razvoj kot igralca in vas potisnilo k doseganju novih višin.
- **Druženje in zabava:** ni vse samo igrati! Redno organiziramo družabna srečanja, prireditve in izlete, na katerih se sprostite, zabavate in krepite vezi v naši rokometni družini.

Torej, ne glede na to, ali ste navdušen ljubitelj športa in želite vzljubiti rokometa ali radoveden športni novinec, ki si želi preizkusiti nov šport, želimo, da se nam pridružite. Pripravite se na vznemirljivo rokometno izkušnjo, ki vam bo pustila spomine za vse življenje.

Za več informacij nas lahko pokličete na mobilne številke:

- kadeti in starejši dečki A (2007/2008/2009): 041 635 201 Robert Šafarič;
- starejši dečki B (2010): 031 766 215 Filip Gradišek;
- mlajši dečki A (2011): 041 941 493 Jaka Keše;
- mlajši dečki B (2012/2013): 040 557 255 Jani Peterlin;
- mini rokometa (2014/2015): 040 820 974 Tanja Oder;
- osnovna selekcija (2016 in ml.): 031 359 836 Aleš Šmejc.

Vabimo vse fante od 1. do 9. razreda OŠ in dekleta od 1. do 4. razreda OŠ, ki jih zanima ROKOMET, da se vpišejo v ROKOMETNO ŠOLO. Vpišete se lahko preko elektronske pošte info@rdsmartno.si ali pa se oglasite na enega izmed treningov mlajših selekcij RD HERZ ŠMARTNO v Dvorani Pungrt. **SPLOŠNE INFORMACIJE: 040 629 384.** Nove člane vpisujemo cel mesec september, zato vljudno vabljeni med nas!



ZAHVALA

Zapustila nas je naša draga žena, mami in mama

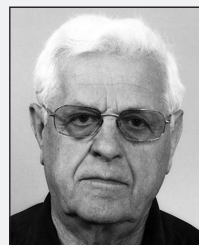
ANA JERE,

1. 12. 1948–21. 7. 2023,
iz Šmartnega pri Litiji.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znanecem in LD Šmartno, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali, stisnili roko in stali ob strani. Zahvaljujemo se tudi dr. Hauptmanovi, Onkološkemu inštitutu in dr. Jesenškovi za besede tolažbe po njeni smrti. Hvala vsem in vsakemu posebej, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Pogrešamo te, za vedno boš ostala v naših srcih. Žalujoci mož Rudi, Alenka, Rudi in Aleš z družinami

*Ko pošle so ti moči,
zaprla trudne si oči.
Zdaj tiho, mirno spiš,
bolečine ne trpiš.
A čeprav spokojno spiš,
z nami še naprej živiš.*



ZAHVALA

V 84. letu nas je zapustil

FRANC ŠKULJ

(12. 10. 1939–18. 8. 2023) iz Štangarskih Poljan.

Ob izgubi očeta, brata, dedka in pradedka se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znanecem za sočutne besede, tople objeme in stiske rok, za darovano cvetje, sveče ter denarni prispevek, namenjen prizadetim v poplavih.

Zahvaljujemo se dializnemu oddelku v Leonišču, kliničnemu centru, voznikom podjetja Blumis, ZD Litija ter Domu Tisje, kjer je bival zadnje leto. Iskrena hvala gospodu župniku Janezu Ferležu za opravljen obred in sveto mašo, pogrebni službi, gasilskemu praporščaku, pevcem, trobentaču, Andreji Štuhec za poslovljni govor in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi

*Veseli s tabo smo živeli,
žalostni, ker te več ni.
Ostali živi so spomini,
z nami potuješ vse dni.*



*Prišla bo pomlad,
na delo vabila,
ne bo te zbudila iz večnega sna,
sedaj bosta vnukinji obirali tvoja jabolka.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, očeta, ata in tasta

JANEZA JESENŠKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste bili z nami v teh težkih trenutkih ob njegovem slovesu. Hvala za izrečene besede sožalja, tolažbe, stiske rok ter darovano cvetje, sveče in ostale darove. Hvaležni smo, ker ste se skupaj z nami spomnili njegovega življenja in ga pospremili k večnemu počitku.

Hvala tudi šmarskemu župniku Vinku ter pogrebniemu zavodu za lepo opravljen obred, kostreviskiškim gasilcem, sadjarskemu društvu in društvu ŠTUC ter Petru Avblju za tako lepo prebran žalni govor. Hvaleži smo, da imamo ob sebi tako srčne ljudi.

Žalujoci: žena Joži, hči Petra z Alešem in vnukinji Kiara in Zara



*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
pomislite, kako trpel sem
in večni MIR mi zaželite.*

ZAHVALA

V 58. letu nas je mnogo prežgodaj zapustil mož, oče, dedek, stric in brat

JOŽE MIKLAVČIČ

iz Gradišča pri Primskovem
(27. 4. 1966–11. 7. 2023).

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, cvetje, sveče in svete maše. Iskrena hvala gospodu župniku Vinku Malovrhu, pogrebni službi Perpar, pevcem in trobentaču za lepo opravljen pogrebni obred. Iskrena hvala gospe Marinki Vidgaj za ganljive besede slovesa, gasilcem PGD Primskovo za pomoč in organiziran prevoz do cerkve, g. Metodu in g. Cirilu za pomoč. Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti k večnemu počitku.

Za vedno boš ostal v naših srcih.

Žalujoci: vsi njegovi



*Dom je prazen in otožen,
ker te več med nami ni,
mimo in spokojno si zaspala,
v večni sen odpotovala.
Tvoja pot te zdaj vodi tja,
kjer so drugi tvoji že doma.*

ZAHVALA

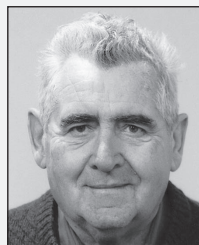
Ob izgubi naše drage mame

MARIJE PERME,

po domače Kamenške Mičij, iz Javorja
(1. 3. 1937–4. 8. 2023)

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, za izrečeno sožalje in tople besede. Hvala vsem, ki jo boste ohranili v lepem spominu, se ustavili pri njenem grobu ter zanjo molili.

Žalujoci: Anton, Slavka in Majda z družinami ter ostali sorodniki



ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je 87. letu zapustil mož, oče, stric in brat

VINCENC GROZNIK

iz Šmartnega pri Litiji, Pungrt 6, 30. 12. 1936–13. 7. 2023.

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in svete maše. Iskrena hvala župniku g. Vinku Malovrhu, pogrebni službi KSP Litija, Lovski družini Šmartno pri Litiji za lovski pogreb, Bojanu Železniku za lepe besede slovesa, Zasavskim rogištom, pevcem Lipa in gasilcem za lep pogrebni obred.

Posebna zahvala tudi ZD Litija, dr. Sabini Kokot, patronažni službi, Miji Loc, osebjem v domu Šmelc za skrb in pomoč v času njegove bolezni. Zahvala tudi vsem, ki ste ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: vsi njegovi



*V nebesih sem doma,
to oznanjujeta
mi zemlja in nebo
in vsaka stvar lepo.*



V SPOMIN

Minilo je leto, ko je k Bogu odšla po večno plačilo ljubljena mama

ROZA BERČON

z Javorja pri Bogenšperku.

Ohranili te bomo v lepem spominu.
Naj sije ti luč z nepreglednih višin.

Vsi tvoji



V SPOMIN

Mineva sedem let, odkar se je od nas za vedno poslovil naš najdražji

FRANC HOSTNIK

(10. 1. 1926–23. 9. 2016)

iz Šmartnega pri Litiji, Grumova cesta 14.

Večno bomo hvaležni za spomin na njegovo prisotnost in modrost.

Močno ga pogrešamo soproga Slavi, sin Boštjan s soprogo Jelko in hči Urška ter vnuki Boštjan, Klemen in Domen.

Podružnične cerkve Župnije Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Tadej Čopar

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. MOHORJA IN FORTUNATA NA LIBERGI

Na Libergi je prvotno stala samo pokopališka kapela, ki ima danes vlogo prezbitarija. Zidana je bila v romanskem slogu. Domneva se, da so cerkev, zidano v baročnem slogu, h kapeli prizidali leta 1611, saj je bila ta letnica na stari strehi, ki so jo obnovili leta 1901. Stolp je bil postavljen kasneje, kar naj bi bilo vidno tudi na zidavi. Kot čas postavitve stolpa se omenja leto 1679, kar se domneva po letu, ko je bil ulit stari zvon, ki je bil na Libergi do prve svetovne vojne. Cerkev na Libergi je bila v 19. stoletju temeljito predelana. Leta 1860 so stolp dvignili za eno etažo, leta 1886 pa so opazno spremenili podobo prezbitarija. Takrat so nizki romanski obok v prezbitariju podrl in ga dvignili, okna, ki so bila pred tem prav tako romanska, pa so preoblikovali v gotska. Leta 1890 so temeljito prenovili glavni oltar, ki je bil ob nedavno povišanemu prezbitariju primerno višji od starega. Nekaj opaznih sprememb je cerkev doživela tudi v prvi polovici 20. stoletja. Leta 1901 je bil kupljen križev pot, leta 1906 so zamenjali stranska oltarja, leta 1924 pa so podrl baročno streho na zvoniku in postavili koničasto z malimi okraski.

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. ANE V ZGORNJI JABLANICI

V Jablanici je prvotno stala samo kapela, ki so jo, verjetno v prvi polovici 16. stoletja, dali postaviti Apfaltrerji. Domneva se, da je bila zgrajena v gotskem slogu. Kapela je bila verjetno kasneje popolnoma porušena, saj na sedanji cerkvi ni nobenih sledi gotike. Sedanja baročna cerkev je bila verjetno zgrajena leta 1755, saj je ta letnica vdolbena v kamen na pročelju cerkve ob zvoniku. Stolp je bil verjetno zidan hkrati s cerkvijo. Prvotni glavni oltar iz sredine 18. stoletja je bil baročen, lesen, s sliko sv. Ane. V drugi polovici 19. stoletja so ta oltar postavili za stranski oltar (takrat so odnesli sliko sv. Ane in za ta oltar naslikali sliko sv. Boštjana), glavni oltar pa so nadomestili z novim. Za drugi stranski oltar, ki je posvečen sv. Barbari, ni jasno, kdaj je nastal. Cerkveni zvonik je domovanje redke vrste netopirjev mali podkovnjak. Ker je mali podkovnjak ogrožena živalska vrsta, je območje cerkve in bližnjih gozdov uvrščeno v območje Nature 2000.

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. MARIJE MAGDALENE V GRADIŠČU

Prvi zapis o cerkvi v Gradišču je iz leta 1526. Zidava prve cerkve je bila preprosta; šlo je le za sobo z lesenim ometanim stropom. Obok nad prezbitarijem v obliki male kupole je bil gotovo mlajši. Septembra 1944 so Nemci cerkev požgali, ko so iz Gradiških Laz s protiletalskim topom streljali nanjo. Zgorelo je ostrežje in vsa notranja oprema. Zvonik je ostal nepoškodovan, saj ognjeni zublji niso dosegli lesenih skodel na strehi. Leta 1968 so pričeli z obnovo cerkve. Na zunanji steni so naredili vez in nato še streho, nad oltarjem pa betonsko kupolo. Leta 1987 je bil zvonik prekrit z bakrom. 23. septembra 1979 je bila prenovljena cerkev blagoslovljena. Cerkev je vidna vse od Zgornjega Loga, Litije, Sitarjevca, Zavrstnika, Cerkovnika, Gradiških Laz in z vseh okoliških hribov. Kot obramba proti Turkom je tu stalo utrjeno gradišče. Poleg cerkve je na vzpetini arheološko najdišče prazgodovinske halštatske naselbine.

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. PETRA V VINTARJEVCU

V Vintarjevcu je prvotno stala samo kapelica, ki so ji v prvi polovici 17. stoletja prizidali cerkev. Prvotna kapelica je tako postala prezbitarij, ki je bil precej nižji kot cerkev, zato so jo leta 1777 dvignili. Cerkev je zidana v baročnem slogu. Kakšen oltar je bil v prvotni kapelici, ni znano. Ko je bila dozidana cerkev, so postavili glavni oltar v baročnem slogu, ki je verjetno nastal v prvi polovici 17. stoletja. V drugi polovici 19. stoletja so glavni oltar postavili za stranski



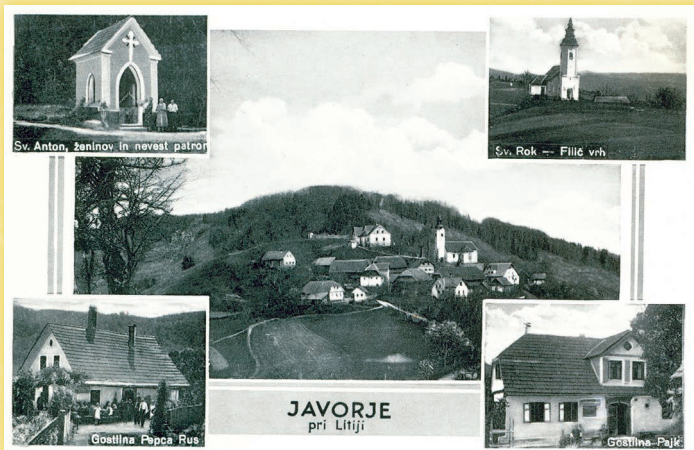
oltar (pri tem so ga tudi preoblikovali v oltar sv. Marka), ker se jim je zdel prenizek, in ga nadomestili z novim. Drugi stranski oltar so (neznano kdaj) kupili na gradu Slatna, ki je včasih imel kapelico in dvornega kaplana.

PODRUŽNIČNA CERKEV POVIŠANJA SV. KRIŽA V BREZJU

Cerkev v Brezju naj bi bila zgrajena v 17. stoletju (prezbiterij v prvi polovici, ladja pa v drugi polovici tega stoletja, oboje v baročnem slogu). Verjetno jo je zgradila graščina Črni potok. Valvasor poroča, da naj bi v primerih, ko v šmarski župniji že dolgo ni bilo dežja, v Brezju naredili procesijo in prosili za dež. Po Valvasorjevih besedah naj bi na to procesijo vedno prišlo »milostno mokro olajšanje« in naj bi se dostikrat celo že zgodilo, da je začelo deževati, še preden so sploh prišli iz cerkve. Leta 1734 so prizidali obe stranski kapeli (prav tako v baročnem slogu). Prizidani kapeli sta bili višji kot ladja, zato so morali streho nad cerkvijo dvigniti. Tudi te kapele je zidala graščina Črni potok. Ljudsko izročilo pravi, da je v gradu strašilo, zato je baronica zidala te kapele in po izvršitvi so strahovi prenehali. Trije prvotni baročni oltarji so bili v začetku 20. stoletja nadomeščeni s tremi novimi.

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. MARIJE VNEBOVZETE V JAVORJU

Cerkev v Javorju je v jedru še srednjeveška (ostanki fresk iz poznega srednjega veka) in je bila skozi zgodovino barokizirana. Glavni oltar je iz druge polovice 18. stoletja, pri čemer gre za baročni oltar z lesnim pozlačenim kipom Marije Vnebovzete. Cerkev ima tudi stransko kapelo, v kateri je slika Marije iz leta 1719. Praznovanja praznika Marijinega vnebovzetja v tem kraju se pri svojih opisih dotakne že Valvasor, ki omeni veliko obiskanost Javorja na ta praznik. V primerjavi s preostalimi šestimi šmarskimi podružnicami cerkev v Javorju izstopa po dejstvu, da je imela do nedavnega status župnijske cerkve.



Razglednica Javorja, poslana leta 1937 (Domoznanska zbirka Knjižnice Litija)

PODRUŽNIČNA CERKEV SV. ROKA NA FELIČ VRHU

Cerkev na Felič vrhu je skozi zgodovino zamenjala patrocinijska. Valvasor jo omenja še kot cerkev sv. Jurija, v novejših časih pa se omenja kot cerkev sv. Roka. Prejšnja cerkev je bila verjetno sezidana leta 1646 in je obstajala do leta 1942, ko so jo v času druge svetovne vojne porušili. Na Felič vrhu je namreč med vojno potekala nemško-italijanska meja, zato so Nemci ukazali cerkev porušiti. Rušitev so morali izvršiti domačini. Med letoma 2002 in 2011 je bila zgrajena nova cerkev. Pred 1. januarjem 2020, ko se je javorska župnija priključila Župniji Šmartno pri Litiji, je bila cerkev na Felič vrhu podružnica javorske župnije.